

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH w Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie

Podstawy prawne

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 oraz 535)
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. poz. 1870)
3. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 1606)
4. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 984 ze zm.)
5. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 900)
6. Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1781)
7. Konwencja o prawach dziecka (Dz.U.1991 nr 120, poz. 526)
8. Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2012, poz. 1169)

Opracowanie:

1. Aleksandra Bogacz
2. Agnieszka Dziadosz
3. Elżbieta Hart – Bożek
4. Zofia Kowalczyk
5. Wiesław Łuszczki

SPIS TREŚCI

Rozdział 1

Informacje ogólne

1. Wprowadzenie
2. Słowniczek pojęć

Rozdział 2

Standardy ochrony małoletnich w Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie

Standard I. Polityka - Placówka opracowała i wprowadziła w życie politykę ochrony małoletnich przed krzywdzeniem; dokument jest dostępny i upowszechniany

Standard II. Personel - Placówka monitoruje, edukuje i angażuje pracowników w celu zapobiegania krzywdzeniu małoletnich

Standard III. Procedury - Placówka opracowała i wdrożyła w życie procedury zgłaszania podejrzenia oraz podejmowania interwencji w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa małoletniego

Standard IV. Monitoring - Szkoła monitoruje i weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi Standardami ochrony małoletnich

Rozdział 3

Zasady ochrony dzieci/mołoletnich przed krzywdzeniem obowiązujące w Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie

1. Zasady zatrudniania pracowników w Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie oraz dopuszczania innych osób do opieki nad małoletnimi
2. Zasady bezpiecznych relacji uczniów i personelu Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie
 - 2.1 Zasady ogólne
 - 2.1 Zasady komunikacji z uczniem
3. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi w Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie
 - 3.1 Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi
 - 3.2 Niedozwolone zachowania małoletnich w szkole
4. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internetu oraz ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci
 - 4.1 Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu
 - 4.2 Zasady korzystania z telefonów oraz innych urządzeń elektronicznych
 - 4.3 Zasady postępowania w przypadku naruszenia zasad korzystania z telefonów i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły
 - 4.4 Zasady ochrony uczniów przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci
5. Zasady ochrony wizerunku uczniów
6. Zasady ochrony danych osobowych małoletnich

Rozdział 4

Zasady i procedury podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego

1. Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji zagrożenia internetowego
 - 1.1 Zasady i procedury podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia lub zaistnienia cyberprzemocy.
 - 1.2 Zasady i procedury postępowania w przypadku podejrzenia dostępu małoletnich do treści

- szkodliwych, niepożądanych i nielegalnych.
- 1.3 Zasady i procedury postępowania w przypadkach naruszenia prywatności dotyczących nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem wykorzystywania danych osobowych lub wizerunku małoletniego.
 - 1.4 Zasady i procedury postępowania w przypadku nawiązywania przez małoletnich niebezpiecznych kontaktów w Internecie – uwodzenie, pedofilia.
 - 1.5 Zasady i procedury postępowania w przypadku powzięcia informacji o sekstingu, prowokacyjnych zachowaniach i aktywności seksualnej w celu osiągnięcia dochodu przez małoletnich.
 - 1.6 Zasady i procedury postępowania w przypadku łamania prawa autorskiego.
 - 1.7 Zasady i procedury postępowania w przypadku stwierdzenia bezkrytycznej wiary w treści zamieszczane w Internecie, nieumiejętności odróżniania treści prawdziwych od nieprawdziwych, skutków szkodliwości reklam.
 2. Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia stosowania lub stosowania przemocy domowej
 - 2.1 Rozpoznawanie przemocy wobec małoletniego
 - 2.2 Zgłaszanie przemocy domowej przez małoletniego
 - 2.3 Zgłaszanie przemocy domowej przez pracownika szkoły
 - 2.4 Zgłaszanie przemocy domowej przez osoby z zewnątrz
 - 2.5 Wstępna ocena sytuacji osoby krzywdzonej
 - 2.6 Procedura „Niebieskie Karty”
 - 2.7 Zalecenia do prowadzenia rozmowy z osobą doznającą przemocy domowej
 - 2.8 Załączniki do procedury
 1. Notatka ze zdarzenia - załącznik nr P1
 2. Wzór Karty zgłoszenia krzywdzenia małoletniego – załącznik nr P2
 3. Wzór oświadczenia o poufności informacji powziętych w procesie postępowania w sprawie krzywdzenia małoletnich – załącznik nr 3P
 4. Kwestionariusz oceny ryzyka występowania przemocy w rodzinie wobec dziecka – załącznik nr P4
 5. Propozycja algorytm postępowania w przypadku podejrzenia przemocy domowej wobec dziecka – załącznik nr P5
 6. Kwestionariusz diagnostyczny do oszacowania zaniedbania małoletniego – załącznik nr P6
 7. Wzór formularza Niebieskiej Karty A - załącznik nr P7
 8. Wzór formularza Niebieskiej Karty B - załącznik nr P8
 - 2.9. Zadania pracowników szkoły w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego w formie przemocy domowej

Rozdział 5

Organizacja procesu ochrony małoletnich w Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie i wdrażania „Standardów ochrony małoletnich”

1. Podział obowiązków i przydział zadań w zakresie wdrażania „Standardów ochrony małoletnich”
2. Zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu szkoły do stosowania standardów oraz sposób dokumentowania tej czynności
3. Osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich
4. Dokumentowanie zdarzeń podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich i archiwizowanie wytworzonej dokumentacji
5. Zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia
6. Udostępnianie „Standardów ochrony małoletnich”
7. Zasady przeglądu i aktualizacji standardów

Załączniki do dokumentu „Standardy ochrony małoletnich”:

1. Ankieta - monitoring efektywności „Standardów ochrony małoletnich” - załącznik nr 1
2. Rejestr zdarzeń podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich - załącznik nr 2
3. Plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia - załącznik nr 3

Rozdział 1 **Informacje ogólne**

1. WPROWADZENIE

Nowelizacja Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz.U. poz. 1606) określiła warunki skutecznej ochrony małoletnich przed przemocą, a jednym z elementów systemowego rozwiązania ochrony małoletnich przed krzywdzeniem, stanowiącym formę zabezpieczenia ich praw są „*Standardy ochrony małoletnich*”.

Dokument stanowi zbiór zasad i procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa małoletnich. Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez pracowników szkoły jest dobro ucznia i jego najlepszy interes.

Celem polityki „*Standardów ochrony małoletnich*” jest zapewnienie uczniom sprzyjających warunków do nauki oraz rozwoju zgodnie z ich indywidualnymi możliwościami oraz potrzebami w atmosferze życzliwości, szacunku, akceptacji i bezpieczeństwa.

2. SŁOWNICZEK POJĘĆ

1. **małoletni** – każda osoba do ukończenia 18 roku życia;
2. **personel** – każdy pracownik szkoły, bez względu na formę zatrudnienia (także wolontariusze i inne osoby, które mają kontakt z małoletnimi);
3. **rodzic/opiekun prawny** – przedstawiciel ustawowy małoletniego pozostający pod ich władzą rodzicielską. Jeżeli dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską obojga rodziców, każde z nich może działać samodzielnie jako przedstawiciel ustawowy dziecka;
4. **osoba najbliższa dziecku** – osoba wstępna: matka, ojciec, babcia, dziadek; rodzeństwo: siostra, brat, a także inne osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie;
5. **przemoc fizyczna** – każde intencjonalne działanie sprawcy, mające na celu przekroczenie granicy ciała małoletniego, np. bicie, popychanie, szarpanie, itp.;
6. **przemoc seksualna** – zaangażowanie małoletniego w aktywność seksualną, której nie jest on w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, naruszającą prawo i obyczaje danego społeczeństwa;
7. **przemoc psychiczna** – powtarzający się wzorzec zachowań opiekuna lub skrajnie drastyczne wydarzenie, które powodują u małoletniego poczucie, że jest nic niewarte, złe, niekochane, niechciane, zagrożone;
8. **zaniechanie** – chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych małoletniego przez osoby zobowiązane do opieki, troski i ochrony zdrowia i/lub nierespektowanie podstawowych praw małoletniego;
9. **przemoc domowa** – jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste, w szczególności narażające osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym/psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą;
10. **osoba doznająca przemocy domowej** – osoba, wobec której stosowana jest przemoc domowa;
11. **osoba stosująca przemoc domową** – pełnoletni, który dopuszcza się przemocy domowej;
12. **świadek przemocy domowej** – osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej.

Rozdział 2
STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNI
w Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Konopnickiej
w Strzyżowie

Standard I. POLITYKA – Placówka opracowała i wprowadziła w życie politykę ochrony małoletnich przed krzywdzeniem; dokument jest dostępny i upowszechniany.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Dokument „*Standardy ochrony małoletnich*” został opracowany zgodnie z Ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. poz. 1606). Dokument udostępniono na stronie internetowej szkoły: <http://mzs.lap.pl>, w pokojach nauczycielskich, bibliotece, sekretariacie szkoły, w gabinecie pedagoga / psychologa.
2. Wersja skrócona jest ogólnie dostępna ze względu na jej opublikowanie na stronie <http://mzs.lap.pl>
3. Wersję skróconą umieszcza się na tablicy ogłoszeń oraz do wglądu w bibliotece szkolnej.
4. Zapoznano z nim personel szkoły, uczniów oraz ich rodziców/opiekunów prawnych.
5. Publikacja dokumentu spełnia wymogi Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Standard II. PERSONEL – Placówka monitoruje, edukuje i angażuje pracowników w celu zapobiegania krzywdzeniu małoletnich.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Personel zatrudniony w szkole podlega wcześniejszej weryfikacji w Krajowym Rejestrze Karnym, Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, a w przypadku stanowisk pedagogicznych dodatkowo w Centralnym Rejestrze Orzeczeń Dyscyplinarnych. W przypadku zatrudnienia obcokrajowców personel weryfikuje osobę w rejestrach karalności państw trzecich w zakresie określonych przestępstw lub w przypadkach wskazanych prawem poprzez oświadczenia o niekaralności.
2. Dyrektor szkoły określa dokumentowanie działań podejmowanych w ramach procedur określonych w dokumencie „*Standardy ochrony małoletnich*”.
3. Pracownicy szkoły są świadomi odpowiedzialności prawnej.
4. W szkole prowadzona jest edukacja pracowników w zakresie:
 - a) rozpoznawania symptomów krzywdzenia uczniów,
 - b) procedur interwencji w przypadku krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia,
 - c) dokumentowania podejmowanych działań związanych z ochroną małoletnich,
 - d) znajomości praw dziecka, człowieka oraz zasad bezpiecznego przetwarzania danych osobowych,
 - e) odpowiedzialności prawnej za zdrowie i życie małoletnich powierzonych ich opiece,
 - f) procedur „Niebieskie Karty”,
 - g) bezpieczeństwa relacji personelu z uczniami,
5. W szkole prowadzi się systematyczną diagnozę czynników ryzyka i czynników chroniących poczucie bezpieczeństwa uczniów, w szczególności w obszarach:
 - a) relacji między nauczycielami i uczniami,
 - b) relacji między uczniami,
 - c) poczucia bezpieczeństwa psychofizycznego, z uwzględnieniem zagrożeń środowiskowych,

- d) środowiska kształcenia (bezpieczeństwo emocjonalne, poszanowanie odmienności, równość i sprawiedliwość w przestrzeganiu zasad i regulaminów, podmiotowe traktowanie uczniów).
6. Na stronie internetowej szkoły dostępne są informacje na temat m.in. wychowania dzieci bez przemocy, ochrony dzieci przed przemocą, zagrożeń bezpieczeństwa dziecka w internecie oraz dane kontaktowe placówek zapewniających pomoc i opiekę w trudnych sytuacjach życiowych.
 7. Rodzice są zaangażowani w działania szkoły prowadzone na rzecz ochrony małoletnich.
 8. Szkoła umożliwia rodzicom/opiekunom prawnym dzieci poszerzanie wiedzy i umiejętności związanych z ochroną dziecka przed zagrożeniami.
 9. Szkoła oferuje uczniom edukację w zakresie praw dziecka, człowieka oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem (zajęcia na temat praw dziecka, obowiązków ucznia, ochrony przed przemocą oraz wykorzystywaniem, profilaktyka przemocy, bezpieczeństwa dzieci w Internecie).
 10. Uczniowie wiedzą, do kogo mogą się zgłosić po pomoc w przypadku krzywdzenia.
 11. W szkole dostępne są materiały edukacyjne w zakresie praw dziecka, ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem seksualnym oraz zasad bezpieczeństwa w Internecie.
 12. W szkole dostępne są informacje na temat możliwości uzyskania pomocy (numery telefonów zaufania).
 13. W szkole opracowano zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnimi a personelem.
 14. Określono wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi.
 15. Opracowano zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci internetowej oraz procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet.
 16. Opracowano i wdrożono formularze procedury „Niebieskie Karty”.
 17. Pracownicy szkoły realizują plan wsparcia ucznia po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy.

Standard III. PROCEDURY – Placówka opracowała i wdrożyła w życie procedury zgłaszania podejrzenia oraz podejmowania interwencji w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa małoletniego.

1. Określono procedury interwencji w sytuacjach krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia (przemocy rówieśniczej, przemocy domowej, niedozwolonych zachowań personelu wobec małoletnich, cyberprzemocy).
2. Postępowanie interwencyjne w sytuacjach krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia ucznia nie może naruszać jego godności, wolności, prawa do prywatności, nie może powodować szkody na jego zdrowiu.
3. Ustalono zasady wsparcia małoletniego po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy.
4. Wskazano osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia (informacja jest upowszechniona na stronie internetowej szkoły).
5. Wskazano osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o popełnieniu przestępstwa, zawiadomienie sądu opiekuńczego, wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”.
6. Podmioty postępowania uprawnione do przetwarzania danych osobowych uczestników postępowania w sprawach krzywdzenia małoletnich przestrzegają Politykę Bezpieczeństwa Przetwarzania Danych Osobowych obowiązującą w szkole (RODO).
7. Prowadzony jest rejestr spraw zgłaszanych i rozpatrywanych w związku z krzywdzeniem małoletnich.
8. Osoby upoważnione do przyjmowania zgłoszeń związanych z krzywdzeniem małoletnich składają oświadczenie o zachowaniu poufności.
9. W procedurze zawarte są Niebieskie Karty (wzory Kart A i B) oraz kwestionariusze rozpoznania przemocy.
10. Obieg dokumentów w sprawach krzywdzenia małoletnich określa Instrukcja Kancelaryjna.
11. Zasady przechowywania zgłoszonych incydentów lub zdarzeń są zgodne z Instrukcją Archiwizacyjną.

12. Przeprowadzono szacowanie ryzyka naruszeń bezpieczeństwa danych osobowych oraz ocenę zasadności przyjętych technicznych i organizacyjnych środków ochrony.

Standard IV. MONITORING – Szkoła monitoruje i weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi Standardami ochrony małoletnich

1. Przyjęte zasady i realizowane procedury ochrony uczniów są weryfikowane – przynajmniej raz na dwa lata.
2. W ramach kontroli ochrony małoletnich szkoła pozyskuje opinie uczniów oraz ich rodziców/opiekunów prawnych.
3. Do weryfikacji szkolnej dokumentacji wykorzystywane są wnioski z kontroli „Standardów ochrony małoletnich” prowadzonych przez uprawnione do kontroli podmioty zewnętrzne.

Rozdział 3

Zasady ochrony małoletnich przed krzywdzeniem

obowiązujące w Szkole podstawowej r 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie

1. Zasady zatrudniania pracowników w Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie oraz dopuszczania innych osób do opieki nad małoletnimi

1. Dyrektor szkoły przed nawiązaniem stosunku pracy uzyskuje informacje:
 - w przypadku każdego pracownika, wolontariusza, praktykanta z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600) lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego;
 - w przypadku zatrudnienia osoby na stanowisku pedagogicznym, w tym praktykantów i wolontariuszy dopuszczonych do pracy z uczniami, z Rejestru Orzeczeń Dyscyplinarnych dla Nauczycieli;
 - w przypadku zatrudnienia każdej osoby w szkole i dopuszczenia wolontariuszy lub praktykantów do kontaktu z uczniami i opieki z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.
2. Nie jest wymagane przedstawienie zaświadczeń, gdy z nauczycielem jest nawiązywany kolejny stosunek pracy w tej samej szkole w ciągu 3 miesięcy od dnia rozwiązania albo wygaśnięcia na podstawie art. 20 ust. 5c poprzedniego stosunku pracy.
Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach pedagogicznych składają przed nawiązaniem stosunku pracy pisemne potwierdzenie spełniania warunku: posiadania pełnej zdolności do czynności prawnych i korzystania z praw publicznych oraz że nie toczy się przeciwko nim postępowanie karne lub postępowanie dyscyplinarne.
3. W przypadku zatrudniania osoby posiadającej obywatelstwo innego państwa jest ona zobowiązana do złożenia informacji z rejestru karnego państwa, którego jest obywatelem. W przypadku braku takich rejestrów obcokrajowiec składa pisemne oświadczenie pod rygorem odpowiedzialności karnej, a oświadczenie zawiera klauzulę: „*Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia*”. Wydruki informacji załącza się do akt osobowych pracownika.
4. Zatrudniani pracownicy, praktykanci i wolontariusze przed rozpoczęciem pracy są zobowiązani do zapoznania się ze Statutem szkoły, Regulaminem pracy, Standardami ochrony małoletnich, obowiązującymi w szkole regulaminami i instrukcjami bhp i ppoż.

oraz Polityką bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych. Potwierdzenie zapoznania się z dokumentami składane jest w formie pisemnej i umieszczone w aktach osobowych.

2. Zasady bezpiecznych relacji uczniów i personelu Szkoły Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie

2.1. Zasady ogólne:

1. Pracownicy dbają o bezpieczeństwo i monitorują sytuację małoletniego podczas pobytu w szkole.
2. Pomoc uwzględnia umiejętności rozwojowe uczniów oraz możliwości wynikające z niepełnosprawności / specjalnych potrzeb edukacyjnych. Pracownicy podejmują działania wychowawcze mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw.
3. Zasady bezpiecznych relacji personelu z małoletnimi obowiązują wszystkich pracowników, stażystów i wolontariuszy. Znajomość i zaakceptowanie zasad potwierdza się podpisem na oświadczeniu.

2.2. Zasady komunikacji z uczniem

Komunikacja oparta na dobrych relacjach z uczniem, służąca rozwiązywaniu konfliktów i utrzymywaniu dyscypliny

Personel:

1. w komunikacji z uczniami zachowuje spokój, cierpliwość i szacunek, okazuje zrozumienie dla trudności i problemów uczniów;
2. reaguje wg zasad konstruktywnej komunikacji i krytyki na każde niewłaściwe, dyskryminacyjne zachowanie lub słowa uczniów oraz na wszelkie formy zastraszania i nietolerancji;
3. daje uczniowi prawo do mówienia o swoich emocjach, do wyrażania własnego zdania oraz prawo do bycia wysłuchanym;
4. komunikuje się z uczniami w sposób konstruktywny, budujący pozytywne relacje;
5. słucha uważnie uczniów, udziela im odpowiedzi adekwatnych do danej sytuacji;
6. stosuje zasady konstruktywnej krytyki wobec niewłaściwego zachowania ucznia;
7. nie podnosi głosu w sytuacji innej niż wynikająca z bezpieczeństwa;
8. w sposób konstruktywny uczestniczy w rozwiązywaniu konfliktów (negocjacje, mediacje, arbitraż);
9. zawsze reaguje na problemy związane z dyscypliną uczniów;
10. wyjaśnia uczniowi, za co i dlaczego został ukarany.

Zakaz stosowania przemocy wobec małoletniego w jakiegokolwiek formie, w tym nawiązywania relacji o charakterze seksualnym

1. Kontakty personelu z uczniami nie łamią obowiązującego prawa, ustalonych norm i zasad.
2. Uczniowie nie są dyskryminowani.
3. Personel nie wykorzystuje wobec ucznia relacji władzy lub przewagi fizycznej.
4. Personel nie stosuje wobec ucznia przemocy fizycznej ani psychicznej.
5. Personel nie stosuje naruszających godność ucznia wypowiedzi o podtekście seksualnym, nie zmusza ucznia do odbycia jakiegokolwiek aktywności o charakterze seksualnym, nie prowokuje nieodpowiednich kontaktów z uczniami.
6. Przy rozmowie indywidualnej, na życzenie ucznia zapewnia obecność innej osoby dorosłej lub rówieśnika.
7. Stale nadzoruje uczniów i zapewnia im bezpieczne warunki, także w trakcie wyjść, wyjazdów i wycieczek organizowanych przez szkołę.

Zasady nawiązywania kontaktu z uczniami w godzinach pracy, za pomocą kanałów służbowych oraz w celach edukacyjnych lub wychowawczych

1. Kontaktując się z uczniem personel traktuje go podmiotowo.
2. Co do zasady kontakt z uczniami powinien odbywać się w godzinach pracy i dotyczyć celów mieszczących się w zakresie obowiązków personelu.
3. Jeśli pracownik musi spotkać się z uczniem poza godzinami pracy, wymagane jest poinformowanie o tym dyrekcji szkoły, a rodzic/opiekun musi wyrazić na taki kontakt zgodę.
4. Personel nie zaprasza uczniów do swojego miejsca zamieszkania, nie spotyka się z nimi prywatnie poza godzinami pracy.
5. Personel nie nawiązuje prywatnych kontaktów z uczniami poprzez przyjmowanie bądź wysyłanie do nich zaproszeń w mediach społecznościowych.
6. **Jeśli zachodzi konieczność** podyktowana organizacją pracy szkoły, proponowaną formą komunikacji z uczniami poza godzinami pracy są kanały służbowe (e-mail, telefon służbowy, dziennik elektroniczny), dopuszcza się również kontakt poprzez komunikatory internetowe.
7. W przypadku, gdy pracownika łączą z uczniem lub jego opiekunem relacje rodzinne lub towarzyskie, zobowiązany on jest do zachowania pełnej poufności (utrzymania w tajemnicy spraw dotyczących innych uczniów i pracowników szkoły).

3. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi w Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie

3.1. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi

1. Personel szkolny chroni uczniów i zapewnia im bezpieczeństwo.
2. Uczniowie mają obowiązek przestrzegania zasad i norm postępowania określonych w Statucie szkoły i regulaminie szkolnym.
3. Uczniowie uznają prawo innych uczniów do odmienności i zachowania tożsamości.
4. Zachowanie i postępowanie uczniów wobec innych osób nie narusza ich poczucia godności osobistej. Uczniowie są zobowiązani do respektowania prawa innych do własnego zdania, poglądów, wyglądu i zachowania.
5. Kontakty między uczniami cechuje wysoka kultura osobista.
6. Uczniowie akceptują i szanują siebie nawzajem.
7. Uczniowie okazują zrozumienie dla trudności i problemów kolegów i oferują im pomoc.
8. W kontaktach między sobą uczniowie nie powinni zachowywać się prowokacyjnie.
9. Uczniowie mają prawo do własnych poglądów, ocen i spojrzenia na świat oraz wyrażania ich w sposób wolny od agresji i przemocy.
10. Bez względu na powód, agresja i przemoc fizyczna, słowna lub psychiczna wśród uczniów nigdy nie może być akceptowana lub usprawiedliwiona. Uczniowie nie mają prawa stosować z jakiegokolwiek powodu słownej, fizycznej i psychicznej agresji i przemocy wobec innych uczniów.
11. Jeśli uczeń jest świadkiem stosowania przez innego ucznia agresji lub przemocy, ma obowiązek reagowania na nią, np. szukając pomocy u osoby dorosłej.
12. Wszyscy uczniowie znają obowiązujące w szkole procedury bezpieczeństwa – wiedzą, jak zachowywać się w sytuacjach, które zagrażają bezpieczeństwu, do kogo mogą się w szkole zwrócić o pomoc.
13. Jeśli uczeń doznał przemocy, może uzyskać w szkole pomoc zgodnie z obowiązującymi procedurami.

3.2. Niedozwolone zachowania małoletnich w szkole

1. Stosowanie agresji i przemocy fizycznej, słownej i psychicznej wobec uczniów i innych osób.
2. Stwarzanie niebezpiecznych sytuacji w szkole, np. przynoszenie ostrych narzędzi, niebezpiecznych substancji, środków pirotechnicznych, używanie ognia na terenie szkoły.

3. Nieuzasadnione, bez zgody nauczyciela opuszczanie sali lekcyjnej. Wagarowanie. Wyjście bez zezwolenia poza teren szkoły w trakcie przerwy lub lekcji.
4. Celowe nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas zajęć organizowanych w szkole.
5. Niewłaściwe zachowanie podczas przerw, wyjść i wycieczek szkolnych.
6. Rozprowadzanie i stosowanie środków psychoaktywnych.
7. Niestosowne odzywanie się do kolegów lub innych osób w szkole lub poza nią, używanie wulgaryzmów.
8. Celowe niszczenie własności innych osób oraz własności szkolnej.
9. Kradzież/przywłaszczenie/wyłudzenie własności kolegów lub innych osób oraz własności szkolnej.
10. Zastraszanie, wysługiwanie się innymi uczniami w zamian za korzyści materialne.
11. Rozwiązywanie konfliktów z kolegami w sposób siłowy.
12. Szykanowanie ze względu na odmiennosc, kraj pochodzenia, znęcanie się, zorganizowana przemoc.
13. Brak reakcji na niewłaściwe zachowania kolegów.
14. Fotografowanie lub filmowanie zdarzeń z udziałem innych uczniów bez ich zgody.
15. Upublicznianie materiałów i fotografii bez zgody obecnych na nich osób.
16. Stosowanie różnych form cyberprzemocy.

4. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internetu oraz ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci

4.1. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu

1. Infrastruktura sieciowa szkoły umożliwia ograniczony dostęp do Internetu, zarówno personelowi, jak i uczniom, w czasie zajęć i poza nimi.
2. Sieć jest monitorowana (możliwość zidentyfikowania sprawców ewentualnych nadużyć).
3. Rozwiązania organizacyjne bazują na aktualnych standardach bezpieczeństwa.
4. Na wszystkich komputerach z dostępem do Internetu na terenie szkoły jest zainstalowane i aktualizowane oprogramowanie antywirusowe, antyspamowe i firewall.
5. W szkole wyznaczony jest pracownik (administrator sieci) odpowiedzialny za bezpieczeństwo sieci.
6. Do jego obowiązków należą:
 - a. zabezpieczenie sieci internetowej szkoły przed niebezpiecznymi treściami poprzez instalację i aktualizację odpowiedniego oprogramowania;
 - b. sprawdzanie, czy na komputerach z dostępem do Internetu nie znajdują się niebezpieczne treści.
7. Na terenie szkoły dostęp ucznia do Internetu możliwy jest:
 - a. pod nadzorem nauczyciela na zajęciach komputerowych;
 - b. za pomocą ogólnodostępnej sieci wifi szkoły OSE (Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej), po podaniu hasła.
8. Korzystanie z multimediów, Internetu i programów użytkowych służy wyłącznie celom informacyjnym i edukacyjnym.
9. Uczeń regulaminowo obsługuje sprzęt komputerowy zgodnie z zaleceniami nauczyciela.
10. Użytkownikowi komputera zabrania się:
 - a. instalowania oprogramowania oraz dokonywania zmian w konfiguracji oprogramowania zainstalowanego w systemie,
 - b. usuwania cudzych plików, odinstalowania programów, dekompletowania sprzętu,
 - c. dotykania elementów z tyłu komputera, kabli zasilających i sieciowych.

4.2. Zasady korzystania z telefonów oraz innych urządzeń elektronicznych

1. Podczas zajęć lekcyjnych bez zgody nauczyciela nie można używać telefonów komórkowych, odtwarzaczy multimedialnych, smartwatchy oraz słuchawek. W sytuacjach nagłych informacje przekazywane są za pośrednictwem sekretariatu szkoły.

2. Nagrywanie dźwięku i obrazu za pomocą telefonu lub innego nośnika bez wiedzy i zgody zainteresowanych jest surowo zabronione.
3. Uczeń zobowiązany jest do pilnowania swojego telefonu oraz innych urządzeń elektronicznych. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zgubienie lub uszkodzenie sprzętu w trakcie lekcji oraz innych zajęć, a także w czasie wyjścia poza teren szkoły.
4. Gdy uczeń odmawia stosowania się do powyższych punktów i nadal utrudnia prowadzenie lekcji, nauczyciel wpisuje stosowne uwagi do dziennika elektronicznego, a po zakończeniu lekcji informuje o tym wychowawcę, który podejmuje przewidziane w Statucie szkoły działania dyscyplinujące – wychowawcze, a w razie konieczności może skorzystać z pomocy pedagoga lub psychologa.
5. Podczas wyjść zorganizowanych przez szkołę (teatr, kino, muzeum, filharmonia, zwiedzanie z przewodnikiem, lekcja w terenie, konkursy, zawody sportowe itp.) uczeń jest zobowiązany do wyłączenia/wyciszenia telefonu i schowania go w torbie/plecaku.

4.3. Zasady postępowania w przypadku naruszenia zasad korzystania z telefonów i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły

1. W przypadku naruszenia przez ucznia zasad używania telefonów komórkowych na terenie szkoły wychowawca klasy lub nauczyciel prowadzący zajęcia odnotowuje zaistniałą sytuację w e-dzienniku w postaci negatywnej uwagi, która ma wpływ na ocenę zachowania zgodnie z Wewnątrzszkolnymi Zasadami Oceniania.
2. W przypadku, gdy sytuacja powtarza się, wychowawca niezwłocznie informuje o tym fakcie rodziców/prawnych opiekunów ucznia i wspólnie z pedagogiem szkolnym oraz rodzicami/prawnymi opiekunami ustala plan dalszego postępowania.

4.4. Zasady ochrony uczniów przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci

1. Podstawowe działania zabezpieczające małoletnich przed dostępem do treści szkodliwych i zagrożeń z sieci:
 - monitorowanie działania i aktualizowanie programu antywirusowego, zapory sieciowej; stosowanie filtrów antyspamowych;
 - edukacja medialna – wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności dotyczące posługiwania się technologią komunikacyjną;
 - prowadzenie systematycznych działań wychowawczych (integracja zespołu klasowego, budowanie dobrych relacji pomiędzy uczniami, wprowadzanie norm grupowych; uczenie odróżniania dobra od zła);
 - prowadzenie działań profilaktycznych propagujących zasady bezpiecznego korzystania z sieci oraz uświadamiających zagrożenia płynące z użytkowania różnych technologii komunikacyjnych;
 - włączenie rodziców uczniów w działania szkoły na rzecz zapobiegania cyberprzemocy – poinformowanie ich o polityce szkoły w zakresie reagowania na cyberprzemoc; edukacja na temat cyberprzemocy i zagrożeń z sieci;
 - zapewnienie uczniom dostępu do sieci na terenie szkoły za pośrednictwem usługi OSE (Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej), która posiada następujące mechanizmy bezpieczeństwa:
 - kontrola ruchu na poziomie połączeń z siecią Internet, zapewniająca separację niechcianego ruchu sieciowego w celu uniemożliwienia dostępu nieuprawnionym osobom z sieci Internet do sieci szkolnej,
 - blokowanie części zapytań pochodzących z wewnętrznej sieci szkolnej o nazwy domenowe serwerów dostępnych w Internecie w oparciu o klasyfikację i reputację poszczególnych domen, w celu zapewnienia ochrony przed szkodliwym oprogramowaniem oraz dostępem do stron www sklasyfikowanych jako nielegalne lub szkodliwe;
 - podejmowanie interwencji w przypadku ujawnienia lub podejrzenia cyberprzemocy lub ujawnienia niebezpiecznych treści związanych z sytuacjami zaistniałymi w szkole lub ściśle związanych ze szkołą zgodnie z obowiązującymi procedurami.

5. Zasady ochrony wizerunku uczniów

1. Upublicznianie wizerunku małoletniego do 16 roku życia, utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo), wymaga wyrażenia zgody osoby sprawującej władzę rodzicielską lub opiekę nad małoletnim (wymóg art. 8 RODO).
2. Osoba małoletnia powyżej 16 roku życia ma prawo do wyrażenia zgody samodzielnie.
3. Zgody, o których mowa w pkt 1 i 2 są wyrażane w formie pisemnej – wyraźne i niedorozumiane. Zgody te stanowią jednocześnie zgodę na rozpowszechnianie wizerunku małoletniego wskazaną w art. 81 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.
4. Rodzice/opiekunowie dziecka lub małoletni powyżej 16 roku życia wyrażając zgodę na upublicznienie wizerunku określają precyzyjnie miejsca i kanały upubliczniania wizerunku, kontekst, w jakim wizerunek będzie wykorzystany, a także okres upublicznienia.
5. Osoba wyrażająca zgodę otrzymuje klauzulę informacyjną o zasadach przetwarzania danych osobowych w postaci wizerunku małoletniego oraz jest informowana przez osobę reprezentującą administratora danych osobowych o przysługujących prawach, w tym prawie do wycofania zgody oraz innych, zgodnie z art. 5 RODO.
6. Jeżeli wizerunek małoletniego stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodziców/opiekunów lub małoletniego powyżej 16 roku życia na utrwalanie wizerunku nie jest wymagana. Zabrania się umieszczania informacji pozwalających ustalić tożsamość osób ujętych na zdjęciu lub innej formie publikacji.
7. Pracownikowi szkoły nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku małoletniego (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu uczniów) na terenie instytucji bez pisemnej zgody rodzica/opiekuna małoletniego.
8. Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych do rodzica/opiekuna małoletniego ucznia bez wiedzy i zgody tego rodzica/opiekuna.
9. W przypadku utrwalania wizerunku uczniów na zajęciach „otwartych”, „pokazowych” wymagana jest zgoda jak w pkt 1 i 2.
10. Nauczyciel może wykorzystać w celach szkoleniowych lub edukacyjnych utrwalony materiał z udziałem małoletnich tylko z zachowaniem ich anonimowości oraz w sposób uniemożliwiający identyfikację uczniów. Działanie to wymaga zgody dyrektora szkoły.
11. Ochrona wizerunku małoletnich utrwalanego przez kamery monitoringu odbywa się na zasadach określonych w Regulaminie monitoringu.

6. Zasady ochrony danych osobowych małoletnich

1. W szkole wdrożono Politykę ochrony danych osobowych osób fizycznych (pracowników, uczniów, rodziców/opiekunów) oraz powołano Inspektora ochrony danych.
2. Dokumentacja RODO została opracowana zgodnie z wymogami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/679 Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L z 2016 r. 119, s. 1 ze zm.) oraz ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych.
3. Osoby upoważnione do przetwarzania danych osobowych małoletnich/uczniów/rodziców/opiekunów posiadają upoważnienie do przetwarzania ich danych osobowych na podstawie art. 6 i 9 RODO.
4. Na potrzeby przetwarzania danych osobowych w formach zdalnych (nauka zdalna, przekazywanie danych osobowych do OKE, SIO, organów upoważnionych do przetwarzania danych osobowych małoletnich) w szkole opracowano zasady ich przetwarzania oraz zasady zachowania bezpieczeństwa przetwarzania – System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji (SZBI).
5. Każdy pracownik posiadający dostęp do danych osobowych złożył pisemne oświadczenie o znajomości Polityki bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych pod rygorem odpowiedzialności karnej i zobowiązanie do jej przestrzegania pod rygorem odpowiedzialności karnej.

6. Rodzice/opiekunowie uczniów niepełnoletnich są informowani o przetwarzaniu danych osobowych uczniów poprzez klauzule informacyjne.
7. Dyrektor szkoły wdrożył odpowiednie środki techniczne i organizacyjne w celu zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.
8. Dane osobowe uczniów zarejestrowane w formie pisemnej (dzienniki lekcyjne, arkusze ocen, zaświadczenia, zwolnienia oraz inna dokumentacja pisemna zawierająca dane osobowe małoletnich) są chronione w zamykanych szafach z ograniczonym dostępem do pomieszczeń ich przechowywania, tj. sekretariatu, pokoju nauczycielskiego, gabinetów psychologa, pedagoga.
9. W szkole wdrożono odpowiednią procedurę postępowania na wypadek wystąpienia naruszenia ochrony danych osobowych.
10. Dane osobowe małoletnich udostępniane są wyłącznie podmiotom uprawnionym do ich uzyskania.
11. Dane osobowe umieszczone w Niebieskiej Karcie A udostępniane są Zespołowi Interdyscyplinarnemu, powołanemu w trybie ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
12. Pracownik szkoły może wykorzystać informacje o uczniu w celach szkoleniowych lub edukacyjnych wyłącznie z zachowaniem anonimowości ucznia oraz w sposób uniemożliwiający jego identyfikację.

Rozdział 4

Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego

1. Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji zagrożenia internetowego

1.1 Zasady i procedury podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia lub zaistnienia cyberprzemocy

Ujawnienie zjawiska cyberprzemocy wymaga podjęcia w szkole działań interwencyjnych.

1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy

Osobami, które mogą zgłosić zawiadomienie o podejrzeniu lub zaistnieniu cyberprzemocy mogą być:

- a) poszkodowany uczeń,
- b) jego rodzice/opiekunowie,
- c) inni uczniowie,
- d) świadkowie zdarzenia,
- e) nauczyciele.

2. Ustalenie okoliczności zdarzenia:

W szkole zgłaszanie wypadków cyberprzemocy odbywa się według następującej zasady:

- a) Uczeń, który doznał cyberprzemocy lub świadek cyberprzemocy informuje wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły o wystąpieniu takiego zjawiska.
- b) Jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel, powinien przekazać informację do wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora.
- c) Pedagog szkolny i dyrektor szkoły wraz z wychowawcą klasy dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze postępowanie, ustalają okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków, prowadzą rozmowy z uczniem, który doznał cyberprzemocy oraz świadkami i sprawcami incydentu.

- d) Administrator/nauczyciel zajęć komputerowych zabezpiecza dowody i ustala tożsamość osoby stosującej cyberprzemoc.
- e) Nie należy konfrontować sprawcy cyberprzemocy z małoletnim, wobec którego zastosowano cyberprzemoc.

3. Zabezpieczenie dowodów

- a) Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane.
- b) Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego itp.) lub adres strony www.

4. Do zarejestrowania dowodów cyberprzemocy może posłużyć:

- a) Telefon komórkowy (nie należy kasować wiadomości, ale zapisać wiadomości tekstowe, zdjęcia, filmy itp.).
- b) Komunikatory - rozmowę należy skopiować do edytora tekstowego i wydrukować.
- c) Strona www (należy zapisać widok strony przez naciśnięcie klawisza CTRL i Print Screen, a następnie wykonać operację "wklej" w dokumencie Word lub Paint).
- d) e-mail (należy zapisać całą wiadomość, ponieważ może to pomóc w ustaleniu pochodzenia wiadomości).

5. Zidentyfikowanie sprawcy cyberprzemocy

- a) Szkoła podejmuje działania mające na celu identyfikację sprawcy cyberprzemocy.
- b) W sytuacji, gdy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, należy skontaktować się z dostawcą usługi w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów.
- c) W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się ustalić, należy bezwzględnie skontaktować się z policją.

6. Działania wobec osoby stosującej cyberprzemoc

- a) **W przypadku, gdy osoba stosująca cyberprzemoc jest uczniem szkoły, pedagog szkolny powinien podjąć dalsze działania:**
 - przeprowadzenie rozmowy z uczniem, której celem jest ustalenie okoliczności i przyczyn zdarzenia oraz próba rozwiązania sytuacji konfliktowej;
 - informacja o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy;
 - omówienie skutków takiego postępowania i informacja o konsekwencjach;
 - zobowiązanie do usunięcia szkodliwych materiałów z sieci;
 - znalezienie sposobów zadośćuczynienia wobec osoby, która doznała cyberprzemocy;
 - nie należy konfrontować osoby stosującej cyberprzemoc z małoletnim, który tej przemocy doznał.
- b) **Pedagog szkolny powinien powiadomić też o incydencie rodziców ucznia stosującego cyberprzemoc. Należy to zrobić według następującego schematu:**
 - powiadomienie rodziców o zdarzeniu, zapoznanie z dowodami i decyzją w sprawie dalszego postępowania oraz podjętych przez szkołę środków;
 - ustalenie zasad współpracy z rodzicami;
 - opracowanie kontraktu określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawicieli szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania zobowiązań;
 - objęcie sprawcy pomocą psychologiczno-pedagogiczną;
 - w razie konieczności skierowanie ucznia na badania specjalistyczne i terapię.

7. Środki dyscyplinarne wobec ucznia stosującego cyberprzemoc

Szkoła stosuje standardowe kary, których celem jest zatrzymanie przemocy, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu oraz wzbudzenie refleksji u osoby stosującej cyberprzemoc.

8. Działania wobec ucznia, który doznał cyberprzemocy

- a) uczeń, który doznał cyberprzemocy, otrzymuje w szkole pomoc psychologiczno-pedagogiczną;
- b) uczeń otrzymuje poradę, jak ma się zachowywać, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa;
- c) monitorowanie sytuacji ucznia pod kątem ewentualnych aktów odwetu; rodzice ucznia są poinformowani o zdarzeniu oraz otrzymują wsparcie.

9. Ochrona świadków, którzy zgłaszają zdarzenie

Należy zadbać, aby w wyniku interwencji nie narażać świadka na groźby i zdarzenia ze strony osoby stosującej cyberprzemoc (dyskrecja i poufność).

10. Sporządzenie dokumentacji z zajęcia

- a) Pedagog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów z osobą stosującą cyberprzemoc, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia.
- b) Jeżeli zabezpieczono jakieś dowody, powinny być załączone do dokumentacji.

11. Powiadomienie sądu rodzinnego i policji

- a) W przypadku, gdy rodzice odmawiają współpracy ze szkołą, a uczeń stosujący cyberprzemoc nie zaniechał dotychczasowego postępowania, konieczne jest zawiadomienie o sprawie sądu rodzinnego. Podobnie postępuje się, gdy szkoła wykorzystywała wszystkie dostępne środki, a uczeń nie wykazuje poprawy zachowania.
- b) W przypadku bardzo drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa dyrektor szkoły zgłasza ten fakt policji, która prowadzi dalsze działania.

1.2 Zasady i procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w przypadku podejrzenia dostępu małoletnich do treści szkodliwych, niepożądanych i nielegalnych

Podstawy prawne uruchomienia procedury

- Kodeks karny, art. 200 § 1–5 kk, art. 200a kk, art. 200b kk, art. 202 § 1-4b, art. 256 kk, art. 257

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą

Zagrożenie łatwym dostępem do treści szkodliwych, niedozwolonych, nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia (pornografia, treści pełne przemocy, promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia, promujące ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem, nawołujące do samookaleczeń i samobójstw, używania narkotyków; niebezpieczeństwo werbunku do organizacji nielegalnych i terrorystycznych).

Zgłaszanie nielegalnych treści: www.dyzurnet.pl; Telefony/kontakty alarmowe krajowe: 112, policja 997

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia zależeć będzie od tego, czy:

- (1) treści te można bezpośrednio powiązać z uczniami szkoły,
- (2) czy też nie mają związku z uczniami szkoły, lecz wymagają kontaktu szkoły z odpowiednimi służbami.

Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów

- Należy zabezpieczyć w formie elektronicznej dowody znalezione w internecie lub w komputerze małoletniego. Zabezpieczenie dowodów jest zadaniem rodziców lub opiekunów.

- W pierwszym przypadku (1) rozwiązanie leży po stronie szkoły, w drugim (2) należy rozważyć zgłoszenie incydentu policji oraz poinformować o nim serwis Dyżurnet (www.dyzurnet.pl).

Identyfikacja sprawcy/sprawców

W identyfikacji sprawców kluczową rolę odgrywają zgromadzone dowody. W procesie udostępniania małoletnim nielegalnych i szkodliwych treści na ogół biorą udział: twórca treści oraz osoby, które udostępniły je małoletniemu. Konieczne jest poinformowanie rodziców/opiekunów o zdarzeniach i roli ich dzieci.

Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/spoza szkoły

- Należy przeprowadzić rozmowę na temat szkodliwości takiego postępowania.
- W przypadku upowszechniania treści nielegalnych (np. pornografii dziecięcej) należy złożyć zawiadomienie o zdarzeniu na policji.

Działania wobec osób, którym udostępniono treści szkodliwe oraz świadków zdarzenia

- Osoby te należy otoczyć opieką psychologiczno-pedagogiczną.
- Należy powiadomić rodziców/opiekunów poszkodowanych małoletnich o zdarzeniu oraz uzgodnić z nimi podejmowane działania i formy wsparcia dziecka.
- Należy zbadać, w jaki sposób doszło do kontaktu małoletniego z treściami szkodliwymi.

Aktywności wobec świadków

W szkole należy podejmować działania edukacyjne i wychowawcze.

Współpraca z policją i sądami rodzinnymi

W przypadku naruszenia prawa, np. rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem nieletniego lub prób uwiedzenia małoletniego w wieku do 15 lat przez osobę dorosłą, szkoła – w porozumieniu z rodzicami dziecka – niezwłocznie powiadamia policję.

Współpraca ze służbami i placówkami specjalistycznymi

Należy w uzgodnieniu z rodzicami/opiekunami umożliwić skorzystanie ze specjalistycznej opieki psychologicznej.

1.3 Zasady i procedury postępowania w przypadku naruszenia prywatności dotyczących nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem wykorzystywania danych osobowych lub wizerunku małoletniego

Podstawy prawne uruchomienia procedury: Kodeks karny, art. 190a, RODO 30.

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą:

Zagrożenie to polega na naruszeniu prywatności dziecka lub pracownika szkoły poprzez nieodpowiednie lub niezgodne z prawem wykorzystanie danych osobowych lub wizerunku dziecka albo pracownika szkoły. Podszywanie się pod inną osobę, wykorzystywanie jej wizerunku lub danych osobowych w celu wyrządzenia jej szkody osobistej lub majątkowej jest w świetle polskiego prawa przestępstwem.

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia

Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia

- Gdy sprawcą jest uczeń, rodzice poszkodowanego powinni skontaktować się z dyrektorem szkoły, wychowawcą.
- W przypadku gdy do naruszenia prywatności dochodzi ze strony dorosłych osób trzecich, rodzice powinni skontaktować się z policją i powiadomić o tym szkołę.

Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów

- Należy zabezpieczyć dowody nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem działania – w formie elektronicznej.
- Należy dokonać zmian tych danych identyfikujących, które zależą od poszkodowanego (haseł, loginów, kodów dostępu do platform i portali internetowych).
- Jeśli wykradzione dane zostały wykorzystane w celu naruszenia dobrego wizerunku lub w innych celach niezgodnych z prawem, należy dążyć do wyjaśnienia tych działań i usunięcia ich skutków.
- Likwidacja stron internetowych czy profili w portalach społecznościowych, która wymagać będzie interwencji w zebrane dowody, musi odbywać się za zgodą policji (o ile została powiadomiona);
- w przypadku incydentów kradzieży tożsamości w celu posłużenia się nią np. przy zakupach towarów online, transakcjach finansowych, należy skontaktować się ze sklepem lub pożyczkodawcą. O czynach niezgodnych z prawem należy powiadomić policję.

Identyfikacja sprawcy/sprawców

- Gdy dowody wskazują na konkretnego sprawcę oraz potwierdzają, że zmierzał on do wyrządzenia szkody, zabezpiecza się je i przekazuje policji.
- Gdy trudno dokonać identyfikacji, należy powiadomić policję.
- Gdy sprawca jest znany, ale nie działał z powyższych pobudek, szkoła rozwiązuje problem w ramach działań wychowawczo-profilaktycznych uzgodnionych z rodzicami.

Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/spoza szkoły

- Gdy sprawcą jest uczeń szkoły, należy (w porozumieniu z rodzicami) podjąć działania wychowawcze, zmierzające do uświadomienia nieodpowiedniego i nielegalnego charakteru czynów (elementem może być zadośćuczynienie osobie poszkodowanej).
- Celem działań powinno być nabycie przez ucznia wiedzy (poszanowanie prywatności, zmiana postawy, szacunek wobec cudzego wizerunku i prywatności).
- Dyrekcja szkoły podejmuje decyzję w sprawie powiadomienia o incydencie policji.

Działania wobec poszkodowanych

- Małoletniego należy objąć opieką psychologiczno-pedagogiczną.
- Szkoła powinna zapewnić poufność działań.

Działania wobec świadków

- Gdy naruszenie dobrego imienia jest znane szerszemu gronu, szkoła podejmuje działania wychowawcze.

Współpraca z policją i sądami rodzinnymi

- Gdy naruszenie prywatności czy wyłudzenie lub kradzież tożsamości skutkują wyrządzeniem ofierze szkody majątkowej lub osobistej, rodzice ucznia powinni o tym powiadomić policję.

Współpraca ze służbami i placówkami specjalistycznymi

- W przypadku konieczności podejmowania dalszych działań można skierować ucznia, za zgodą rodziców/opiekunów do placówki specjalistycznej, np. terapeutycznej.

1.4 Zasady i procedury postępowania w przypadku nawiązywania przez małoletnich niebezpiecznych kontaktów w internecie – uwodzenie, pedofilia

Podstawy prawne uruchomienia procedury: Kodeks karny: art. 200, art. 200a § 1 i 2, art. 286 § 1.

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (kontakt osoby dorosłej z małoletnią w celu zainicjowania znajomości prowadzących do wyłudzenia poufnych informacji, nawiązania kontaktów seksualnych, skłonienia małoletniego do zachowań niebezpiecznych dla jego zdrowia i życia lub wyłudzenia)

Telefony alarmowe krajowe: 112, policja 997

Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży: 116 111, <https://116111.pl/>

Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci: 800 100 100, <https://800100100.pl/>

Zgłaszanie nielegalnych treści: dyzurnet.pl dyzurnet@dyzurnet.pl, 801 615 005

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia

Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia - opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów

- zidentyfikować i zabezpieczyć, w formie elektronicznej, dowody działania dorosłego sprawcy uwodzenia;
- należy zawiadomić policję o wystąpieniu zdarzenia.

Identyfikacja sprawcy/sprawców

- nie podejmować samodzielnych działań w celu dotarcia do sprawcy;
- udzielać wsparcia organom ścigania m.in. zabezpieczyć i przekazać zebrane dowody.

Działania wobec sprawców ze szkoły/spoza szkoły

- Nie należy podejmować aktywności zmierzających bezpośrednio do kontaktu ze sprawcą.
- Zadaniem szkoły jest zebranie dowodów oraz opieka nad poszkodowanym i ewentualnymi świadkami.

Działania wobec ofiar zdarzenia

- W przypadku próby nawiązania kontaktu należy zapewnić uczniowi opiekę psychologiczną i poczucie bezpieczeństwa.
- Konieczne jest zapewnienie opieki psychologicznej i poczucia bezpieczeństwa w przypadku zaobserwowania zachowań uczniów zagrażających ich zdrowiu i życiu (samookaleczenia, zażywanie substancji psychoaktywnych).
- Wszelkie możliwe informacje o sprawcy należy zebrać i przekazać policji.
- Należy upewnić się, że kontakt poszkodowanego ze sprawcą został przerwany, a małoletni odzyskał poczucie bezpieczeństwa.
- Należy dokonać analizy sytuacji domowej (rodzinnej) ucznia.
- Poszkodowanemu należy udzielić profesjonalnej opieki terapeutycznej i/lub lekarskiej.
- Działania szkoły powinny być uzgadniane z rodzicami/opiekunami, inicjowane za ich zgodą.

Działania wobec świadków

Jeżeli zgłaszającym zagrożenie był rówieśnik ofiary, należy docenić jego prospołeczną postawę.

Współpraca z policją i sądami rodzinnymi

W przypadkach naruszenia prawa, w szczególności w przypadku uwodzenia małoletniego do lat 15, należy powiadomić policję lub sąd rodzinny.

Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi

W przypadkach uwiedzenia nieletnich przez osoby dorosłe, należy w porozumieniu z rodzicami/opiekunami skierować poszkodowanego na terapię do placówki specjalistycznej opieki psychologicznej.

1.5. Zasady i procedury postępowania w przypadku powzięcia informacji o sekstingu, prowokacyjnych zachowaniach i aktywności seksualnej w celu osiągnięcia dochodu przez małoletnich

Podstawy prawne uruchomienia procedury: Kodeks karny – art. 191a, art. 202 § 1–4c.

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą

Seksting - przesłanie wiadomości drogą elektroniczną lub publikowanie prywatnych treści, głównie zdjęć lub filmów, o kontekście seksualnym, erotycznym

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia

Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów

3 podstawowe rodzaje sekstingu:

- Wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje w ramach związku między dwojgiem rówieśników. Materiały nie uległy rozprzestrzenieniu dalej.
- Materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle. Młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie.
- Materiały zostały rozesłane większej liczbie osób (bez względu na intencje) i na tym tle dochodzi do cyberprzemocy.

Identyfikacja sprawcy/sprawców

Zabezpieczenie dowodów (należy przestrzegać zasad dyskrecji)

Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/spoza szkoły

- Sprawcy sekstingu powinni zostać wezwani do dyrekcji szkoły, gdzie zostaną im przedstawione dowody ich aktywności.
- Sprawcy powinni otrzymać wsparcie pedagogiczne i psychologiczne (rozmowy w obecności rodziców).
- Należy pouczyć sprawców, że dalsze rozpowszechnianie materiałów jest nielegalne (konsekwencje prawne).
- Jeśli materiały zostaną uznane za pornograficzne, na dyrektorze szkoły ciąży obowiązek zgłoszenia incydentu policji. Działania wobec sprawców powinny być podejmowane w porozumieniu z ich rodzicami/opiekunami.
- W sytuacji zaistnienia znamion cyberprzemocy należy dodatkowo zastosować procedurę cyberprzemoc.

Działania wobec poszkodowanych

W razie upublicznienia przypadku sekstingu w środowisku rówieśniczym należy zabezpieczyć dowody, otoczyć opieką psychologiczno- pedagogiczną poszkodowanych oraz zaproponować działania wychowawcze.

Działania wobec świadków

Jeśli przypadek sekstingu zostanie upowszechniony w środowisku rówieśniczym, szkoła podejmuje działania wychowawcze uświadamiające negatywne aspekty moralne sekstingu oraz narażanie się na dotkliwe kary przez osoby, które go stosują.

Współpraca z policją i sądami rodzinnymi

W przypadku publikacji lub upowszechniania zdjęć o charakterze pornografii dziecięcej dyrekcja szkoły powiadamia o tym zdarzeniu policję lub sąd rodzinny.

Współpraca ze służbami społecznymi, placówkami specjalistycznymi

W przypadku konieczności podejmowania dalszych działań można skierować ucznia za zgodą rodziców/opiekunów do placówki specjalistycznej.

1.6. Zasady i procedury postępowania w przypadku łamania prawa autorskiego

Podstawy prawne uruchomienia procedury: Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Kodeks karny, Kodeks cywilny

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia

Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia

- W zależności od okoliczności oraz skali problemu zdarzenie może zostać zgłoszone w sposób nieformalny (ustnie, telefonicznie, pocztą elektroniczną, na forum internetowym, na piśmie) lub formalny (w postaci doręczenia odpisu pozwu lub innego pisma urzędowego).
- Przyjęcie zgłoszenia dokonanego w sposób nieformalny należy udokumentować notatką służbową i poinformować dyrektora szkoły.
- Sądy decydują w sprawach o naruszenie praw autorskich.

Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia

W przypadku naruszeń dokonanych przez uczniów szkoła nie może występować w roli sędziego. Szkoła powinna zorganizować pogadanki na temat praw autorskich.

Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów

Należy zebrać informacje o:

- osobie dokonującej zgłoszenia, czy jest do tego uprawniona (czy faktycznie przysługują jej prawa autorskie do danego utworu, czy posiada ważne pełnomocnictwo itd.);
- wykorzystanym utworze (czy faktycznie jest chroniony przez prawo autorskie, w jakim zakresie został wykorzystany i czy zakres ten mieści się w zakresie posiadanych licencji lub dozwolonego użytku).

Należy zweryfikować informacje podawane przez zgłaszającego. Jeżeli np. powołuje się on na toczące się w sprawie postępowanie karne, należy podjąć kontakt z odpowiednimi służbami w celu ustalenia, czy takie postępowanie się rzeczywiście toczy;

Należy sprawdzić, czy okoliczności podane w zgłoszeniu miały miejsce i czy dowody nie zostały zmanipulowane.

Identyfikacja sprawcy/sprawców

- Szkoła nie powinna wyręczać organów policji i prokuratury w ich obowiązkach, ani też wkraczać w ich kompetencje.
- Szkoła powinna skupić się na swojej roli wychowawczej i edukacyjnej, wykorzystując okoliczność zgłoszenia rzekomego naruszenia do przekazania zaangażowanym osobom.

Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/spoza szkoły

- O dochodzeniu roszczeń wobec sprawcy decyduje sam uprawniony.
- Szkoła powinna podjąć działania o charakterze edukacyjno-wychowawczym.

Działania wobec poszkodowanych

Jeżeli osobą, której prawa autorskie naruszono jest uczeń, należy rozważyć możliwość wystąpienia w roli mediatora.

Działania wobec świadków

Stosownie do okoliczności należy samodzielnie zebrać zeznania lub zadbać, aby zostały one zebrane przez uprawnione organy.

Współpraca z policją i sądami rodzinnymi

- Uprawniony musi samodzielnie zdecydować, czy zawiadamić policję lub składać powództwo.
- Stosownie do roli mediatora szkoła powinna zaangażować się w ułatwienie zakończenia sporu bez nadmiernej jego eskalacji.

Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi

Warto rozważyć zorganizowanie szkoleń z zakresu prawa autorskiego, w tym w Internecie, dla wszystkich zainteresowanych osób w szkole.

Współpraca z dostawcami Internetu i operatorami telekomunikacyjnymi

- Zależnie od okoliczności może być wskazana asysta sprawcy bądź poszkodowanego podczas kontaktu z tego typu podmiotami, np. w celu zablokowania dostępu do utworu umieszczonego w Internecie z naruszeniem prawa.
- Stosownie do przepisów prawa, tego typu usługodawcy mogą zostać zobowiązani do przekazania szczegółów dotyczących naruszenia dokonanego z użyciem ich usług.

1.7. zasady i procedury postępowania w przypadku stwierdzenia bezkrytycznej wiary w treści zamieszczane w internecie, nieumiejętności odróżniania treści prawdziwych od nieprawdziwych, skutków szkodliwości reklam

Podstawy prawne uruchomienia procedury: Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. 2020, poz. 910, z późn. zm.).

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia

Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia

- Uczniowie nieumiejący odróżniać prawdy od fałszu informacji publikowanych w Internecie powinni być identyfikowani przez nauczycieli w trakcie lekcji wszystkich przedmiotów (niepożądana postawa ujawnia się np. podczas przygotowania prac domowych i jest łatwa do zidentyfikowania przez nauczyciela).

Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów

- Posługiwanie się nieprawdziwymi informacjami zaczerpniętymi z Internetu w procesie dydaktycznym powinno być zauważone przez nauczyciela, przeanalizowane i skomentowane.

Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/spoza szkoły

- Wystarczającą reakcją jest opublikowanie sprostowania nieprawdziwych informacji i, w miarę możliwości, rozpowszechnienie go w Internecie, na portalach o zbliżonej tematyce.

Działania wobec poszkodowanych i świadków

- prowadzić działania profilaktyczne (edukację medialną), np. w trakcie zajęć nieinformatycznych lub podczas lekcji ukierunkowanych na zdobywanie przez dzieci i młodzież kompetencji cyfrowych;
- prowadzić działania skierowane do uczniów mające na celu zapobieganie angażowaniu się młodzieży w zachowania autodestrukcyjne (program wychowawczo-profilaktyczny szkoły).

2. Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia stosowania lub stosowania przemocy domowej

2.1. Rozpoznawanie przemocy wobec małoletniego

Rozpoznawanie przemocy wobec małoletniego odbywa się poprzez:

- ujawnienie przez małoletniego przemocy domowej,
- informacje od osoby będącej bezpośrednim świadkiem przemocy,
- analizę objawów krzywdzenia występujących u małoletniego,
- ocenę stopnia ryzyka wystąpienia przemocy w danej rodzinie.

Ujawnienie przez małoletniego przemocy domowej ma miejsce wtedy, kiedy poinformuje on pracownika szkoły o tym, że doznaje przemocy ze strony swoich najbliższych.

Fakt ujawnienia nie podlega ocenie uwiarygodniającej ze strony pracownika szkoły i wymaga zareagowania.

Informacje od osoby będącej bezpośrednim świadkiem przemocy domowej (od rodzica “niekrzywdzącego”, rodzeństwa, kolegi, sąsiada, przypadkowego świadka) w każdym przypadku należy traktować poważnie oraz reagować zgodnie z obowiązującymi zasadami. W przypadku ujawnienia przemocy przez osoby inne będące świadkami przemocy pracownik również nie dokonuje oceny wiarygodności podawanych informacji. Zobowiązany jest do zareagowania na taki sygnał.

Fakt ujawnienia przemocy przez osoby inne nie podlega ocenie uwiarygodniającej ze strony pracownika szkoły i wymaga zareagowania.

2.2. Zgłaszanie przemocy domowej przez małoletniego

1. Małoletni może zgłosić fakt stosowania wobec niego przemocy dowolnej osobie i w dowolnej formie, np. w rozmowie, SMS-em, drogą elektroniczną, telefoniczną lub inną drogą.
2. Osoba, która powzięła informację od krzywdzonego małoletniego podejmuje w pierwszej kolejności działania mające na celu zatrzymanie krzywdzenia małoletniego.

3. W przypadku zagrożenia życia małoletniego, po przekazaniu informacji dyrektorowi, zawiadania służby porządkowe – policję.
4. W przypadkach niewymagających podejmowania nagłych interwencji osoba, która powzięła informację postępuje zgodnie ze szkolną procedurą.

2.3. Zgłaszanie przemocy domowej przez pracownika szkoły

1. Pracownik szkoły, który zauważył symptomy krzywdzenia, jest zobowiązany zareagować.
2. Przekazując informację pedagogowi szkolnemu lub wychowawcy, pracownik dołącza pisemną **Notatkę ze zdarzenia - załącznik nr P1**.
3. Pedagog szkolny wraz z osobą zgłaszającą wypełniają tzw. **Karty zgłoszenia krzywdzenia małoletniego – załącznik nr P2**.

2.4. Zgłaszanie przemocy domowej przez osoby z zewnątrz

1. Osoba, która jest świadkiem stosowanej przemocy domowej wobec małoletniego ma prawo do zgłoszenia podejrzenia stosowania przemocy.
2. W celu zgłoszenia w/w osoba jest obowiązana dokonać zgłoszenia pedagogowi wskazując na fakty, na podstawie których domniema o stosowaniu przemocy domowej wobec małoletniego. Osoba zgłaszająca przemoc jest zobowiązana wylegitymować się oraz wskazać dane do kontaktu. Zgłaszający przemoc domową jest informowany o zasadach przetwarzania jego danych osobowych udostępnionych pedagogowi lub psychologowi oraz zasadach ich przetwarzania i bezpieczeństwa danych osobowych.
3. W przypadku zgłoszeń anonimowych pracownik sekretariatu sporządza notatkę z rozmowy. Pracownik sekretariatu powiadamia pedagoga o zgłoszeniu, dołączając notatkę z rozmowy telefonicznej lub wydruk ze skrzynki elektronicznej szkoły. Anonimowe zgłoszenie podlega analizie i zdiagnozowaniu.
4. Pracownik, do którego wpłynęło zgłoszenie, wypełnia **Kartę zgłoszenia – załącznik nr P2** i przekazuje ją koordynatorowi „Strategii ochrony małoletnich”. Na karcie podpisuje się osoba, do której wpłynęło zgłoszenie i osoba zgłaszająca.
5. W przypadku, gdy zgłaszana przemoc zagraża życiu lub zdrowiu małoletniego osoba pozyskująca taką wiedzę jest obowiązana w trybie pilnym zawiadomić policję.

2.5. Wstępna ocena sytuacji osoby krzywdzonej

1. W każdym przypadku zgłoszenia krzywdzenia małoletniego dyrektor powołuje Szkolny Zespół Interwencyjny.
2. W skład Szkolnego Zespołu Interwencyjnego wchodzi: pedagog szkolny, wychowawca, pedagog specjalny, psycholog, pracownik zgłaszający podejrzenie stosowania przemocy.
3. Zespół przeprowadza rozmowę z osobą pokrzywdzoną i osobą zgłaszającą krzywdzenie małoletniego, a także z rodzicem/opiekunem „niekrzywdzającym”.
4. Diagnozę przeprowadza się z wykorzystaniem **Arkusza diagnostycznego oceny ryzyka stosowania przemocy wobec małoletniego - załącznik nr P4**, a w przypadku zaniedbania – **Kwestionariusz diagnostyczny do oszacowania zaniedbania małoletniego – załącznik nr P6**.
5. W przypadku uwiarygodnienia podejrzenia stosowania przemocy pedagog szkolny wszczyna procedurę „**Niebieskie Karty**”.
6. W przypadkach nie wskazujących na wiarygodność zgłoszenia pracownicy szkoły prowadzą obserwację małoletniego w terminie 3 miesięcy od zgłoszenia.

2.6. Procedura „Niebieskie Karty”

Zakres procedury i ogólne zasady jej stosowania

1. Procedura postępowania „**Niebieskie Karty**” obowiązuje wszystkich pracowników.
2. Nadzór nad stosowaniem procedury sprawuje dyrektor szkoły.

3. Bezpośredni nadzór nad realizacją działań w sprawach krzywdzenia małoletnich pełni Koordynator d.s. wdrażania „Standardów ochrony małoletnich”.
4. Koordynatorem pomocy udzielanej uczniowi krzywdzonemu jest wicedyrektor Zofia Kowalczyk. W sytuacji prowadzenia dużej liczby przypadków dyrektor może powierzyć zadanie koordynacji kolejnych spraw innej osobie.
5. Zasadą udzielania pomocy uczniowi krzywdzonemu jest interdyscyplinarna współpraca zespołowa.
6. Druki i formularze *Niebieskiej Karty A - załącznik nr P7* i *Niebieskiej Karty B - załącznik nr P8* znajdują się w sekretariacie szkoły.
7. Rejestr wszczętych procedur „*Niebieskie Karty*” prowadzi sekretariat szkoły.
8. Wgląd w dokumentację wszczętych procedur posiadają wyłącznie osoby upoważnione imiennie przez dyrektora szkoły, które są zobowiązane do złożenia **Oświadczenia o zachowaniu poufności informacji i danych osobowych - załącznik nr P3**.
9. Dokumentację związaną ze wszczętymi procedurami „*Niebieskie Karty*” prowadzi i przechowuje pedagog specjalny.
10. Po zakończeniu sprawy pedagog specjalny przekazuje teczkę z dokumentacją do sekretariatu szkoły.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”

1. Wszczęcie procedury „*Niebieskie Karty*” następuje z chwilą wypełnienia formularza *Niebieskiej Karty A - załącznik nr P7* w przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec małoletnich lub w wyniku zgłoszenia.
2. Do wszczęcia procedury „*Niebieskie Karty*” nie jest wymagana zgoda osoby doznającej przemocy.
3. Do wszczęcia procedury „*Niebieskie Karty*” nie jest wymagany kontakt z osobą stosującą przemoc domową ani obecność tej osoby w czasie wypełniania kwestionariusza.
4. Pedagog specjalny wszczynając procedurę „*Niebieskie Karty*” wykorzystuje informacje ze wstępnej diagnozy oceny sytuacji małoletniego i przeprowadza rozmowę z małoletnim w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi oraz zapewniających bezpieczeństwo.
5. Czynności w ramach procedury „*Niebieskie Karty*” przeprowadza się w obecności rodzica/opiekuna prawnego małoletniego. W sytuacji, gdy to rodzice/opiekun prawny są podejrzani o stosowanie przemocy czynności przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej lub psychologa.
6. Żaden z formularzy *Niebieskich Kart* nie wymaga podpisu osoby podejrzanej o doznawanie czy stosowanie przemocy domowej.
7. Po wypełnieniu *Karty A* osoba dotknięta przemocą domową otrzymuje wypełniony formularz *Karty B - załącznik nr P8* - dokument dla osób pokrzywdzonych. *Karty B* nie przekazuje się osobie podejrzanej.
8. Wypełniony formularz *Niebieska Karta A* zostaje przekazany przez pedagoga specjalnego do Zespołu Interdyscyplinarnego w terminie do 5 dni.
9. Pedagog powiadamia dyrektora szkoły o podjętej decyzji i fakcie przekazania formularza do Zespołu Interdyscyplinarnego.
10. Wypełnienie formularza *Niebieska Karta A* nie zwalnia z obowiązku podjęcia działań interwencyjnych zapewniających bezpieczeństwo osobie krzywdzonej.

2.7. Zalecenia do prowadzenia rozmowy z osobą doznającą przemocy domowej

Małoletniego należy zapewnić, że ma prawo czegoś nie wiedzieć, nie rozumieć pytania lub nie chcieć na nie odpowiedzieć. Zasadą jest używanie w rozmowie prostego, zrozumiałego języka. Stawiane pytania powinny mieć otwarty charakter, umożliwiając małoletniemu opowiadanie własnymi słowami o tym, co mu się przytrafiło. Nie można zadawać pytań sugerujących ani takich, które wprowadzałyby małoletniego w poczucie winy.

Dodatkowe wskazówki, którymi warto się kierować rozmawiając z uczniem:

- Trzeba zachować spokój.
- Nie można okazywać złości, zszokowania czy zakłopotania tym, co uczeń mówi.
- Trzeba powstrzymać się od wypowiadania negatywnych sądów o „agresorze”.
- Trzeba starać się oszczędzić małoletniemu traumas związanej z koniecznością kilkukrotnego powtarzania.
- Należy pozwolić uczniowi ujawnić to, na co jest gotowy.
- Nie wolno pospieszać ucznia, trzeba dostosować się do jego tempa relacjonowania wydarzeń.
- Należy go zapewnić, że dobrze robi, zapewnić, że to co się stało nie jest jego winą,
- Należy przejawiać zaufanie i wiarę w to, co mówi i przyjmować to bez osądzania.
- Nie należy tworzyć atmosfery sensacji, ale też nie należy udawać, że wszystko jest w porządku.
- Uczeń powinien odczuć, że to, o czym opowiada, nie powinno mieć miejsca.
- Nie wolno zaprzeczać lub bagatelizować jego uczuć.
- Trzeba w tych uczuciach mu towarzyszyć. Nie można obiecywać uczniowi zachowania tajemnicy. Spełnienie obietnicy uniemożliwiłoby podjęcie jakiegokolwiek interwencji.
- Na koniec spotkania trzeba wyraźnie powiedzieć uczniowi, że mu się wierzy i poinformować go, co dalej będzie się działo, z kim będą przeprowadzone rozmowy, aby spróbować mu pomóc.

2.8. Załączniki do procedury

1. Notatka ze zdarzenia - załącznik nr P1
2. Wzór Karty zgłoszenia krzywdzenia małoletniego – załącznik nr P2
3. Wzór oświadczenia o poufności informacji powziętych w procesie postępowania w sprawie krzywdzenia małoletnich – załącznik nr P3
4. Kwestionariusz oceny ryzyka występowania przemocy w rodzinie wobec dziecka – załącznik nr P4
5. Propozycja algorytmu postępowania w przypadku podejrzenia przemocy domowej wobec dziecka – załącznik nr P5
6. Kwestionariusz diagnostyczny do oszacowania zaniedbania małoletniego – załącznik nr P6
7. Wzór formularza Niebieskiej Karty A - załącznik nr P7
8. Wzór formularza Niebieskiej Karty B - załącznik nr P8

.....
.....

Plan działania

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
(podpis nauczyciela)

*Załącznik nr P2
do „Standardów ochrony małoletnich” - procedura „Niebieskie karty”
w Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi
im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie*

**KARTA ZGŁOSZENIA PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB KRZYWDZENIA
MAŁOLETNIEGO**

Dotyczy małoletniego		
Osoba zgłaszająca	Imię i nazwisko	
	Dane do kontaktu	
	Stopień pokrewieństwa	
	Źródło wiedzy bądź informacji o przemoc	
Data zgłoszenia		
Forma zgłoszenia	<i>pisemna, bezpośrednia, listowna (niepotrzebne skreślić)</i>	
Fakty wskazujące na stosowaną przemoc		

Inne informacje o małoletnim, rodzinie	
Wskazanie potencjalnej osoby stosującej przemoc	
Podpis osoby zgłaszającej	Podpis osoby przyjmującej zgłoszenie

Data:

*Załącznik nr P3
do „Standardów ochrony małoletnich” - procedura „Niebieskie karty”
w Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi
im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie*

**OŚWIADCZENIE O ZACHOWANIU POUFNOŚCI INFORMACJI
POWZIĘTYCH W PROCESIE POSTĘPOWANIA W SPRAWIE KRZYWDZENIA
MAŁOLETNIEGO
ORAZ PRZETWARZANIA DANYCH OSOBOWYCH**

1. Oświadczam, że:

- 1) zapoznano mnie z przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych, a w szczególności z treścią ogólnego Rozporządzenia o ochronie danych UE z dnia 27 kwietnia 2016 r. oraz Ustawy o Ochronie Danych Osobowych;
- 2) zapoznano mnie ze „Standardami Ochrony Małoletnich”, wdrożonymi w Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie;
- 3) zachowam poufność informacji i danych, które uzyskałam/em przy realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej;
- 4) znane mi są przepisy o odpowiedzialności karnej za udostępnienie danych osobowych lub umożliwienie do nich dostępu osobom nieupoważnionym.

2. Zobowiązuję się do:

- 1) przetwarzania danych osobowych wyłącznie w zakresie i celu przewidzianym w powierzonych przez Administratora obowiązkach;
- 2) nieujawniania danych zawartych w zbiorach danych, do których uzyskałam(am) dostęp za upoważnieniem Administratora danych;
- 3) nieujawniania sposobów zabezpieczeń danych osobowych przetwarzanych w szkole;

- 4) wykonywania operacji przetwarzania danych zgodnie z Kodeksem Postępowania w zakresie danych osobowych;
- 5) zabezpieczenia tych danych przed dostępem osób nieupoważnionych;
- 6) ochrony danych osobowych przed przypadkowym lub niezgodnym z prawem zniszczeniem, utratą, modyfikacją danych osobowych, nieuprawnionym ujawnieniem danych osobowych, nieuprawnionym dostępem do danych osobowych oraz przetwarzaniem;
- 7) zgłaszania incydentów naruszenia zasad ochrony danych osobowych Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych lub bezpośrednio przełożonemu.

Przyjmuję do wiadomości, iż postępowanie sprzeczne z powyższymi zobowiązaniami może być uznane przez Administratora za naruszenie przepisów Ustawy o ochronie danych osobowych oraz Rozporządzenia o ochronie danych UE z dnia 27 kwietnia 2016 r.

.....
(miejsowość i data)

.....
(czytelny podpis pracownika)

Załącznik nr P4
do „Standardów ochrony małoletnich” - procedura „Niebieskie karty”
w Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi
im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie

KWESTIONARIUSZ OCENY RYZYKA WYSTĘPOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE WOBEĆ DZIECKA

LISTA A

**Kwestionariusza i algorytmu używa tylko pracownik oświaty!
Nie powinien być przekazywany dziecku lub rodzicom!**

INFORMACJA OD DZIECKA LUB OSOBY, KTÓRA BYŁA BEZPOŚREDNIM ŚWIADKIEM PRZEMOCY

- A.1.** Ktoś w domu bije dziecko, popycha, szarpie, potrząsa, przytrzymuje, rzuca w nie przedmiotem, itp.
- A.2.** Ktoś w domu używa wobec dziecka wulgarnych słów, obraża, poniża, straszy, szantażuje, izoluje w sposób ciągły i nieuzasadniony od kontaktu z innymi osobami, np. z rodziny lub z rówieśnikami, itp.
- A.3.** Opiekunowie nie zaspokajają podstawowych potrzeb dziecka, takich jak: przynależności, bezpieczeństwa, pożywienia, snu, leczenia, rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego, pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.
- A.4.** Ktoś w domu narusza sferę seksualną dziecka, tj.: dotyka intymnych części ciała, namawia na dotykanie intymnych części ciała osoby dorosłej, zmusza do kontaktu seksualnego, podejmuje kontakty seksualne z inną osobą w obecności dziecka, prezentuje pornografię lub zmusza do tworzenia treści pornograficznych z udziałem dziecka, itp.
- A.5.** Dziecko ma ślady przemocy fizycznej lub zaniedbania (opis A.10. i A.11.).
- A.6.** Dziecko mówi, że boi się wrócić do domu ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie (wobec siebie lub innych członków rodziny).
- A.7.** Dziecko mówi, że chce odebrać sobie życie ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie.
- A.8.** Dziecko jest świadkiem przemocy w rodzinie (wobec rodzica, rodzeństwa lub innej osoby mieszkającej w jego domu).

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI DOTYCZĄCA RODZICA:

- A.9.** Rodzic zachował się agresywnie (słownie lub fizycznie) wobec dziecka na terenie placówki oświatowej lub w miejscu publicznym, np. popchnął, szarpnął, uderzył, poniżył, itp.

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:

- A.10.** Dziecko ma widoczne ślady przemocy fizycznej, np.: uszkodzenia ciała, siniaki, zadrapania, obrzęki, oparzenia, obrażenia ciała świeże i/lub w różnych stadiach gojenia się, rany na ciele, itp.
- A.11.** Dziecko ma widoczne ślady zaniedbania, np.: brak dbałości o higienę ciała, nieadekwatność ubioru do pory roku, wieku, itp. Występują zaburzenia, opóźnienia rozwojowe, problemy emocjonalne, niepełnosprawność, a dziecko nie otrzymuje potrzebnej pomocy, np.: opieki lekarskiej, zabiegów medycznych, terapii, wsparcia, itp. Sytuacja ta występuje pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.

LISTA B

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:

- B.1.** Dziecko odtwarza doświadczaną przemoc – w relacjach rówieśniczych (lub zabawie), identyfikuje się z rolą ofiary i/lub sprawcy.
- B.2.** Dziecko reaguje nieadekwatnie do sytuacji powstałej w placówce, np.: lękiem, izolacją, autoagresją, agresją itp.
- B.3.** Dziecko zachowuje się autodestrukcyjnie, np.: bije, szczypie się, nacina sobie skórę, itp. lub występują zachowania ryzykowne dziecka, np.: ucieczki z domu, używanie substancji zmieniających świadomość, ryzykowne kontakty, itp.
- B.4.** Dziecko boi się powrotu do domu i/lub reaguje lękiem lub innymi trudnymi emocjami na kontakt z rodzicem/rodzicami i/lub na sytuację powrotu do domu.
- B.5.** Dziecko często opuszcza zajęcia (dotyczy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym) lub bez uzasadnionego powodu jest nieobecne bezpośrednio po rozmowach z rodzicami lub działaniach interwencyjnych placówki.

INFORMACJE DOTYCZĄCE RODZICÓW:

- B.6.** Postawa i zachowanie rodziców zagraża dobru, rozwojowi i bezpieczeństwu dziecka.
- B.7.** Rodzice nie współpracują z placówką przy udzielaniu wsparcia dziecku.
- B.8.** Dziecko rozdzielone z rodzicami na skutek emigracji lub innej sytuacji losowej, pozostające bez opieki osoby dorosłej i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony rodziców lub innych osób z rodziny.
- B.9.** Na terenie placówki rodzic jest pod wpływem środków zmieniających świadomość, np. alkoholu, narkotyków itp.
- B.10.** Którekolwiek dziecko z rodziny z powodu przemocy lub zaniedbania wymagało umieszczenia w pieczy zastępczej.

LISTA C

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ LUB INFORMACJA OD OSÓB BĘDĄCYCH W KONTAKCIE Z DZIECKIEM I RODZICAMI:

- C.1.** Karalność rodzica za przemoc lub przemoc w rodzinie.
- C.2.** Wcześniejsze podejrzenie dotyczące przemocy wobec dziecka lub przemocy w rodzinie albo obecne podejrzenie przemocy w rodzinie dziecka.
- C.3.** Rodzic nadużywający środków zmieniających świadomość – np.: alkoholu, narkotyków, leków, itp.
- C.4.** Poważne problemy zdrowotne, emocjonalne, choroba psychiczna wśród osób zamieszkujących z dzieckiem.
- C.5.** Rozwód, separacja rodziców, konflikt w rodzinie lub inna sytuacja kryzysowa.
- C.6.** Dziecko o szczególnych wymaganiach wychowawczych, edukacyjnych i występuje 1 lub więcej spośród: problemy emocjonalne, problemy społeczne, zaburzenie rozwojowe, niepełnosprawność.
- C.7.** Niskie kompetencje wychowawcze rodziców, niewydolność wychowawcza lub brak zainteresowania rodziców rozwojem dziecka.
- C.8.** Matka i/lub ojciec byli poniżej 18 r.ż. w chwili narodzin dziecka.
- C.9.** Ubóstwo i wynikające z tego stanu problemy rodziców.

**Sprawdź, czy występują sygnały
ze wszystkich list: A, B i C, a następnie postępuj
zgodnie ze wskazówkami na drugiej stronie!**

Opracowanie:

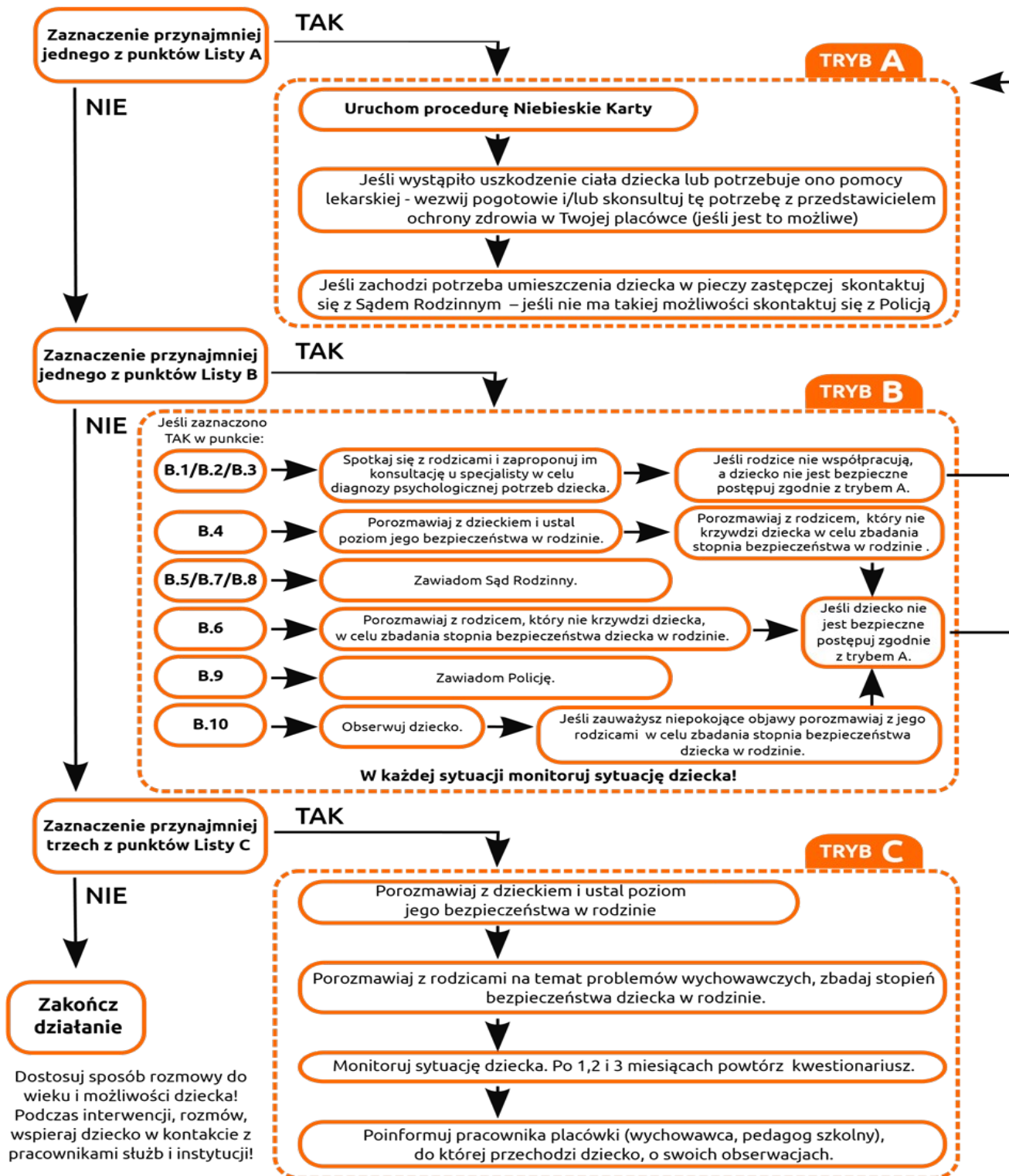

Projekt realizowany w ramach programu
Obywatele dla Demokracji
finansowanego z Funduszy EOG

*Załącznik nr P5
do „Standardów ochrony małoletnich” - procedura „Niebieskie karty”
w Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi
im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie*

PROPOZYCJA ALGORYTMU POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA PRZEMOCY W RODZINIE WOBEC DZIECKA

Załącznik nr P6
do „Standardów ochrony małoletnich” - procedura „Niebieskie karty”
w Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi

**KWESTIONARIUSZ DIAGNOSTYCZNY DO OSZACOWANIA ZANIEDBANIA
MAŁOLETNIEGO**

Uwaga: Wymienione zachowania należy analizować biorąc pod uwagę całość informacji o rodzinie. Pojedynczych zachowań z listy nie można traktować jako jednoznacznie wskazujących na przemoc lub zaniedbanie.

Lp.	Symptomy wskazujące na przemoc/zaniedbanie	tak	nie
1	Nieadekwatne ubranie (do pory roku lub pogody)		
2	Niedowaga, niedożywienie, zmęczenie, podkrążone oczy		
3	Brudna odzież		
4	Brudne ciało		
5	Nieprzyjemny zapach/Insekty		
6	Brak podręczników i przyborów szkolnych		
7	Kradzieże (jedzenia, przedmiotów)		
8	Przebywanie poza domem w późnych godzinach		
9	Bardzo częste przebywanie poza domem niezależnie od pory roku		
10	Ma dorosłych „kolegów”		
11	Nie ma kolegów wśród rówieśników		
12	Z trudem nawiązuje relacje		
13	Izoluje się od rówieśników		
14	Bije się po twarzy/głowie lub wrywa sobie włosy		
15	Często ma ślady zadrapań i/lub siniaków		
16	Często odnosi obrażenia (skręcenia, złamania, stłuczenia)		
17	Bije innych		
18	Zawiera przyjaźnie, potem reaguje wrogością		
19	Gwałtownie uchyla się przed dotykiem		
20	Moczy się		
21	Boi się przebywać w zamkniętych pomieszczeniach		
22	Boi się ciemności		
23	Unika zajęć wychowania fizycznego		
24	Nie bierze udziału w wycieczkach		
25	Angażuje się w zachowania destrukcyjne przeciwko sobie, przedmiotom lub zwierzętom		
26	Miewa nagłe zmiany nastroju (od euforii do agresji)		
27	Prezentuje natrętne, narzucające się zachowania		
28	Nie odwzajemnia emocji		
29	Odrzuca próby nawiązania bliskości		
30	Ma wybuchy wściekłości		
31	Nadmiernie skraca dystans fizyczny		
32	Demonstruje zachowania seksualne		
33	Nie docenia własnych osiągnięć		
34	Ma koszmary nocne		

35	Ma problemy szkolne		
36	Inne:		

.....
(miejsowość i data)

.....
(czytelny podpis pracownika)

**w Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi
im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie**

.....
(miejscowość, data)

.....
nazwa i adres podmiotu, w którym jest zatrudniona osoba
wypełniająca formularz Niebieska Karta A

NIEBIESKA KARTA A

**W związku z powzięciem uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej
lub w wyniku zgłoszenia przez świadka przemocy domowej ustala się, co następuje:**

I. DANE OSOBY/OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

Dane	Osoba 1 doznająca przemocy domowej	Osoba 2 doznająca przemocy domowej	Osoba 3 doznająca przemocy domowej
Małoletni (Tak/Nie) ¹⁾			
Imię i nazwisko			
Imiona rodziców			
Wiek			
PESEL ²⁾			
Nazwa i adres miejsca pracy/ nazwa i adres placówki oświatowej, do której uczęszcza małoletni			
<i>Adres miejsca zamieszkania:</i>			
Kod pocztowy			
Miejscowość			
Gmina			
Województwo			
Ulica			
Nr domu/nr lokalu			
Telefon lub adres e-mail			
<i>Adres miejsca pobytu (jeżeli jest inny niż adres miejsca zamieszkania):</i>			
Kod pocztowy			
Miejscowość			
Gmina			
Województwo			
Ulica			
Nr domu/nr lokalu			
<i>Stosunek pokrewieństwa, powinowactwa lub rodzaj relacji z osobą stosującą przemoc domową: (np. żona, była żona, partner, były partner, córka, pasierb, matka, teść)¹⁾</i>			

--	--	--

Uwaga!

W przypadku większej niż 3 liczby osób doznających przemocy należy dołączyć kolejną kartę zawierającą Tabelę I.

II. LICZBA MAŁOLETNICH W ŚRODOWISKU DOMOWYM, W KTÓRYM PODEJRZEWA SIĘ STOSOWANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

III. DANE OSOBY/OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

Dane	Osoba 1 stosująca przemoc domową	Osoba 2 stosująca przemoc domową
Imię i nazwisko		
Imiona rodziców		
Wiek		
PESEL ²⁾		
<i>Adres miejsca zamieszkania:</i>		
Kod pocztowy		
Miejscowość		
Gmina		
Województwo		
Ulica		
Nr domu/nr lokalu		
Telefon lub adres e-mail		
<i>Adres miejsca pobytu (jeżeli inny niż adres miejsca zamieszkania):</i>		
Kod pocztowy		
Miejscowość		
Gmina		
Województwo		
Ulica		
Nr domu/nr lokalu		
Sytuacja zawodowa, w tym nazwa i adres miejsca pracy		
<i>Stosunek pokrewieństwa, powinowactwa lub rodzaj relacji z osobą doznającą przemocy domowej: (np. żona, była żona, partner, były partner, córka, pasierb, matka, teść)³⁾</i>		

IV. CZY OSOBA STOSUJĄCA PRZEMOC DOMOWĄ ZACHOWYWAŁA SIĘ W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB (zaznacz w odpowiednim miejscu znakiem X)

	Osoba 1 stosująca przemoc	Osoba 2 stosująca przemoc

Formy przemocy domowej	wobec Osoby 1 doznającej przemocy	wobec Osoby 2 doznającej przemocy	wobec Osoby 3 doznającej przemocy	wobec Osoby 1 doznającej przemocy	wobec Osoby 2 doznającej przemocy	wobec Osoby 3 doznającej przemocy
Przemoc fizyczna³⁾ <i>bicie, szarpanie, kopanie, duszenie, popychanie, obezwładnianie i inne (wymień)</i>						
Przemoc psychiczna³⁾ <i>izolowanie, wyzywanie, osmieszanie, grożenie, krytykowanie, poniżanie i inne (wymień)</i>						
Przemoc seksualna³⁾ <i>zmuszanie do obcowania płciowego, innych czynności seksualnych i inne (wymień)</i>						
Przemoc ekonomiczna³⁾ <i>niedołożenie na utrzymanie osób, wobec których istnieje taki obowiązek niezaspokajanie potrzeb materialnych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych oraz ich sprzedawanie i inne (wymień)</i>						
Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej³⁾ <i>wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją</i>						

<i>obrażają lub ośmieszają i inne (wymień)</i>						
<i>Inne³⁾ zaniedbanie, niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i innych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków i inne (wymień)</i>						

V. CZY OSOBA DOZNAJĄCA PRZEMOCY DOMOWEJ ODNIOSŁA USZKODZENIA CIAŁA? (TAK/NIE)³⁾

Osoba 1 doznająca przemocy	Osoba 2 doznająca przemocy	Osoba 3 doznająca przemocy

Uwaga!

W przypadku większej niż 3 liczby osób doznających przemocy należy dołączyć kolejną kartę z Tabelą V.

VI. CZY W ŚRODOWISKU DOMOWYM BYŁA W PRZESZŁOŚCI REALIZOWANA PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”?

tak (kiedy? gdzie?)

nie

nie ustalono

VII. CZY W ŚRODOWISKU DOMOWYM AKTUALNIE JEST REALIZOWANA PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”?

tak

nie

nie ustalono

VIII. CZY OSOBA STOSUJĄCA PRZEMOC DOMOWĄ POSIADA BROŃ PALNĄ?

tak

nie

nie ustalono

IX. CZY OSOBA DOZNAJĄCA PRZEMOCY DOMOWEJ CZUJE SIĘ BEZPIECZNIE? (TAK/NIE)^o

Osoba 1 doznająca przemocy	Osoba 2 doznająca przemocy	Osoba 3 doznająca przemocy

Uwaga!

W przypadku większej niż 3 liczby osób doznających przemocy należy dołączyć kolejną kartę z Tabelą IX.

X. ŚWIADKOWIE STOSOWANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

ustalono - wypełnij tabelę nie ustalono

Dane	Świadek 1	Świadek 2	Świadek 3
Imię i nazwisko			
Wiek			
<i>Adres miejsca zamieszkania:</i>			
Kod pocztowy			
Miejscowość			
Gmina			
Województwo			
Ulica			
Nr domu/nr lokalu			
Telefon lub adres e-mail			
<i>Relacja świadka z osobami, wobec których są podejmowane działania w ramach procedury „Niebieskie Karty” (np. członek rodziny, osoba obca)^o</i>			

XI. DZIAŁANIA INTERWENCYJNE PODJĘTE WOBEC OSOBY STOSUJĄCEJ PRZEMOC DOMOWĄ

(zaznacz w odpowiednim miejscu znakiem X):

Działanie	Osoba 1 stosująca przemoc	Osoba 2 stosująca przemoc
Badanie na zawartość alkoholu (wynik)		
Doprowadzenie do wytrzeźwienia		
Doprowadzenie do policyjnego pomieszczenia dla osób zatrzymanych	na podstawie art. 15a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz. 171, z późn. zm.)	
	na podstawie art. 244 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, z późn. zm.)	
Zatrzymanie w izbie zatrzymań jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej		
Powiadomienie organów ścigania		
Wydanie nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia		
Wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia		

Zakaz zbliżania się osoby stosującej przemoc domową do osoby dotkniętej taką przemocą na określoną w metrach odległość		
Zakaz kontaktowania się z osobą dotkniętą przemocą domową		
Zakaz wstępu i przebywania osoby stosującej przemoc na terenie szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej i artystycznej, do których uczęszcza osoba dotknięta przemocą domową		
Zakaz wstępu i przebywania osoby stosującej przemoc w miejscach pracy osoby doznającej przemocy domowej		
Zawiadomienie komórki organizacyjnej policji, właściwej w spawach wydawania pozwolenia na broń, o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty”		
Odebranie broni palnej, amunicji oraz dokumentów potwierdzających legalność posiadania broni		
Poinformowanie o prawnokarnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej		
Inne (wymień)		

XII. DZIAŁANIA INTERWENCYJNE PODJĘTE WOBEC OSOBY DOZNAJĄCEJ PRZEMOCY DOMOWEJ (zaznacz w odpowiednim miejscu znakiem X)

Działanie	Osoba 1 doznająca przemocy	Osoba 2 doznająca przemocy	Osoba 3 doznająca przemocy
Udzielono pomocy ambulatoryjnej			
Przyjęto na leczenie szpitalne			
Wydano zaświadczenie o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała			
Zapewniono schronienie w placówce całodobowej			
Zabezpieczono małoletniego w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia			
Powiadomiono sąd rodzinny o sytuacji małoletniego			
Przekazanie formularza Niebieska Karta B			
Inne (wymień)			

XIII. DODATKOWE INFORMACJE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

XIV. WSZCZĘCIE PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY” NASTĄPIŁO PRZEZ (zaznacz znakiem X)

Pracownika socjalnego jednostki organizacyjnej pomocy społecznej	
Funkcjonariusza Policji	
Żołnierza Żandarmerii Wojskowej	

Pracownika socjalnego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej	
Asystenta rodziny	
Nauczyciela	
Osobę wykonującą zawód medyczny, w tym lekarza, pielęgniarkę, położną lub ratownika medycznego	
Przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	
Pedagoga, psychologa lub terapeuty, będących przedstawicielami podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej	

.....
imię i nazwisko oraz czytelny podpis osoby
wypełniającej formularz Niebieska Karta A

.....
(data wpływu formularza, podpis członka Zespołu Interdyscyplinarnego)

¹⁾ wpisać właściwe

²⁾ numer PESEL wpisuje się, o ile danej osobie numer taki został nadany. W przypadku braku numeru PESEL jest konieczne podanie innych danych identyfikujących osobę

³⁾ podkreślić rodzaje zachowań

*Załącznik nr P8
do „Standardów ochrony małoletnich” - procedura „Niebieskie karty”
w Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi
im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie*

INFORMACJA DLA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

Co to jest procedura „Niebieskie Karty”?

Są to różne działania podejmowane w sytuacji podejrzenia lub stwierdzenia stosowania przemocy domowej na podstawie przepisów Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Celem procedury „Niebieskie Karty” jest zatrzymanie przemocy domowej i udzielenie pomocy i wsparcia Tobie i Twoim najbliższym. Na skutek wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” informacja dotycząca Twojej sytuacji zostanie przekazana do grupy diagnostyczno- pomocowej. Więcej informacji na temat dalszych działań uzyskasz podczas spotkania z członkami tej grupy, na które zostaniesz zaproszona/(-y). W trakcie procedury członkowie grupy będą kontaktować się także z osobą, która przemoc stosuje.

Co to jest przemoc domowa?

Przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a. narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b. naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c. powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienia lub krzywdę,
- d. ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e. istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Kto może być osobą doznającą przemocy domowej?

- a. małżonek, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni (np. rodzice, dziadkowie, pradiadkowie), zstępni (np. dzieci, wnuki, prawnuki), rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b. wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c. rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d. osoba pozostająca w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e. osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f. osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g. osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h. małoletni.

Najczęstsze formy przemocy domowej:

Przemoc fizyczna: bicie, szarpanie, kopanie, duszenie, popychanie, obezwładnianie i inne.

Przemoc psychiczna: izolowanie, wyzywanie, ośmieszanie, grożenie, krytykowanie, poniżanie i inne.

Przemoc seksualna: zmuszanie do obcowania płciowego, innych czynności seksualnych i inne.

Przemoc ekonomiczna: nielożenie na utrzymanie osób, wobec których istnieje taki obowiązek, niezaspokajanie potrzeb materialnych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie i inne.

Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej: wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają i inne.

Inny rodzaj zachowań: zaniedbanie, niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i innych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia

alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków i inne.

Prawo zabrania stosowania przemocy i krzywdzenia swoich bliskich. Jeżeli Ty lub ktoś z Twoich bliskich jest osobą doznającą przemocy domowej, nie wstydź się prosić o pomoc. Wezwij Policję, dzwoniąc na numer alarmowy 112. Prawo stoi po Twojej stronie!

Masz prawo do złożenia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy domowej do Prokuratury, Policji lub Żandarmerii Wojskowej.

Możesz także zwrócić się po pomoc do podmiotów i organizacji realizujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Pomogą Ci:

- **Ośrodki pomocy społecznej** – w sprawach socjalnych, bytowych i prawnych.
- **Powiatowe centra pomocy rodzinie** – w zakresie prawnym, socjalnym, terapeutycznym lub udzielą informacji na temat instytucji lokalnie działających w tym zakresie w Twojej miejscowości.
- **Ośrodki interwencji kryzysowej i Ośrodki wsparcia** – zapewniając schronienie Tobie i Twoim bliskim, gdy doznajesz przemocy domowej, udzielą Ci pomocy i wsparcia w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej.
- **Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej** – zapewniając bezpłatne całonocne schronienie Tobie i Twoim bliskim, gdy doznajesz przemocy domowej, oraz udzielą specjalistycznej pomocy w zakresie interwencyjnym, terapeutyczno-wspomagającym oraz potrzeb bytowych.
- **Okręgowe ośrodki i lokalne punkty działające w ramach Sieci Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem** – zapewniając profesjonalną, kompleksową i bezpłatną pomoc prawną, psychologiczną, psychoterapeutyczną i materialną.
- **Sądy opiekuńcze** – w sprawach opiekuńczych i alimentacyjnych.
- **Placówki ochrony zdrowia** – np. w zakresie uzyskania zaświadczenia lekarskiego o doznanych obrażeniach.
- **Komisje rozwiązywania problemów alkoholowych** – podejmując działania wobec osoby nadużywającej alkoholu.
- **Punkty nieodpłatnej pomocy prawnej** – w zakresie uzyskania pomocy prawnej.

Wykaz placówek funkcjonujących na Twoim terenie, udzielających pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej:

Lp.	Nazwa instytucji/organizacji	Adres instytucji/organizacji	Telefon	Adres e-mail
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR)	Strzyżów, ul. Parkowa 7	17 22 11 440	pcpr@strzyzow.un.pl
2.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (MGOPS)	Strzyżów, ul. Słowackiego 8	17 27 61 109	mgopsstrzyzow@onet.pl
3.	Komenda Powiatowa Policji	Strzyżów, ul. Andersa 2	478 225 310	strzyzow@rz.policja.gov.pl
4.	Punkt Konsultacyjno- Informacyjny	Strzyżów, ul. Słowackiego 8	733 401 411	
5.	Sąd Rodzinny i Nieletnich	Strzyżów, ul 3-go Maja 14	17 27 68 111	

Możesz zadzwonić do:

■ **Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”:** tel. **800 12 00 02** (linia całodobowa i bezpłatna); w poniedziałki w godz. 18⁰⁰–22⁰⁰ można rozmawiać z konsultantem w języku angielskim, a we wtorki w godz. 18⁰⁰–22⁰⁰ w języku rosyjskim.

Dyżur prawny tel. 22 666 28 50 (linia płatna, czynna w poniedziałek i wtorek w godzinach 17⁰⁰–21⁰⁰) oraz **tel. 800 12 00 02** (linia bezpłatna, czynna w środę w godzinach 18⁰⁰–22⁰⁰)

Poradnia e-mailowa: niebieskalinia@niebieskalinia.info. Członkowie rodzin z problemem przemocy i problemem alkoholowym mogą skonsultować się także przez **SKYPE: pogotowie.niebieska.linia** ze specjalistą z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – konsultanci posługują się językiem migowym.

■ **Ogólnokrajowej Linii Pomocy Pokrzywdzonym:** tel. **48 222 309 900**; przez całą dobę można anonimowo uzyskać informacje o możliwości uzyskania pomocy, poradę psychologiczną i prawną oraz umówić się na spotkanie ze specjalistami w dowolnym miejscu na terenie Polski.

■ **Policyjny telefon zaufania dla osób doznających przemocy domowej:** tel. **800 120 226** (linia bezpłatna, czynna codziennie w godzinach od 9³⁰ do 15³⁰; od 15³⁰ do 9³⁰ włączony jest automat).

2.9. Zadania pracowników szkoły w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego w formie przemocy domowej

Każdy pracownik jest zobowiązany w sytuacji podejrzenia krzywdzenia podjąć następujące działania:

- w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia – zawiadomić pogotowie ratunkowe i policję,
- w przypadku zauważenia niepokojących symptomów - zgłosić to dyrekcji lub pedagogowi szkolnemu.

Zadania i obowiązki pracowników szkoły

Dyrektor szkoły:

1. w porozumieniu z pedagogiem specjalnym występuje do sądu rodzinnego, prokuratury, ośrodka pomocy społecznej z zawiadomieniem o zagrożeniu dziecka krzywdzeniem;
2. podpisuje wszystkie pisma wychodzące na zewnątrz w sprawach krzywdzenia małoletnich;
3. powołuje Zespoły Interwencyjne do diagnozy i oceny ryzyka zagrożenia przemocą domową;
4. organizuje pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla osoby doznającej przemocy;
5. określa zasady prowadzenia dokumentacji i jej archiwizowania;
6. wydaje upoważnienia do dostępu do danych osobowych osobom biorącym udział w rozpoznawaniu przemocy domowej;
7. nadzoruje pracę Zespołu Interwencyjnego;
8. współpracuje z instytucjami zewnętrznymi działającymi na rzecz wspierania i pomocy ofiarom przemocy domowej;
9. zapewnia bezpieczeństwo i ochronę prawną pracownikom wszczynającym procedurę „Niebieskie Karty”, doznającym krzywdy ze strony sprawców przemocy domowej, ich oskarżania, grózb i przemocy;
10. zapewnia pomoc nauczycielom w realizacji ich zadań i doskonaleniu zawodowym, wspiera, organizuje szkolenia w zakresie reagowania na przemoc w rodzinie wobec małoletniego;
11. inicjuje nowelizację procedury „Niebieskie Karty”.

Pedagog specjalny w sytuacji podejrzenia stosowania przemocy wobec małoletniego:

1. udziela bezpośredniej pomocy małoletniemu; jeśli zagrożone jest jego zdrowie lub życie, organizuje pomoc medyczną, wysyła wnioski do Sądu rejonowego Wydział rodzinny i d.s. nieletnich z prośbą o wydanie zgody na poddanie dziecka badaniu lekarskiemu bez wiedzy i zgody rodziców i ewentualnie odprowadza ucznia do lekarza, prosząc o dokonanie opisu jego stanu (zaświadczenie może być dowodem w sprawie o krzywdzenie);
2. zbiera informacje o uczniu (wstępna diagnoza sytuacji), w szczególności o tzw. czynnikach ryzyka, dane świadczące o przemocy lub wykluczające ją, kto jest sprawcą krzywdzenia i w jakiej relacji pozostaje z małoletnim, jak często i od jak dawna małoletni jest krzywdzony, informacje o zachowaniach pozostałych członków rodziny wobec małoletniego, relacjach jakie ma dziecko z osobą rodzica “niekrzywdzącego”, o osobach wspierających je, informacje o innych czynnikach towarzyszących przemocy – np. uzależnieniu od alkoholu rodziców. Dane pozyskuje od innych pracowników szkoły, małoletniego i jego rodziców/opiekunów;
3. przewodniczy Zespołowi Interwencyjnemu;
4. wszczyna procedurę „Niebieskie Karty”;
5. przeprowadza we współpracy z wychowawcą oraz innymi osobami zaangażowanymi w pomoc małoletniemu ocenę zagrożenia ucznia przemocą;
6. organizuje pomoc materialną uczniom zagrożonym zaniedbaniem;
7. współpracuje z dyrektorem w podejmowaniu interwencji, informując go o każdym przypadku podejrzenia przemocy domowej;
8. w przypadku powołania do grupy diagnostyczno-pomocowej przez Zespół Interdyscyplinarny obowiązkowo uczestniczy w jej pracach;
9. monitoruje sytuację ucznia poprzez kontakt z wychowawcą, nauczycielami, także pracownikami niepedagogicznymi, dbając jednocześnie o zapewnienie poufności;
10. współpracuje ze specjalistami z poradni specjalistycznych, do których kierowany jest małoletni;

11. informuje rodziców o podjętych działaniach na rzecz dziecka, w tym m.in. kontakcie z Zespołem Interdyscyplinarnym i podjętych przez Zespół decyzjach oraz propozycjach działań dla rodzica;
12. konsultuje prowadzone sprawy ze specjalistami w poradniach specjalistycznych;
13. prowadzi dokumentację dotyczącą udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Wychowawca klasy w sytuacji, gdy podejrzewa, że uczeń jest krzywdzony:

1. udziela bezpośredniej pomocy małoletniemu, jeśli zagrożone jest jego zdrowie lub życie, np. w sytuacji obrażeń na ciele organizuje pomoc medyczną;
2. kontaktuje się z pedagogiem specjalnym, przekazując mu informacje o swoich obserwacjach i wspólnie ustalając plan pomocy uczniowi;
3. wypełnia **Kartę zgłoszenia krzywdzenia małoletniego – załącznik nr P2**;
4. systematycznie monitoruje sytuację małoletniego, obserwując ewentualne zmiany jego zachowania i zamieszczając wpisy w indywidualnej dokumentacji ucznia;
5. udziela uczniowi wsparcia na wszystkich etapach pomocy.

Higienistka szkolna w sytuacji, gdy podejrzewa, że uczeń jest krzywdzony:

1. udziela bezpośredniej pomocy uczniowi;
2. jeśli zauważy na ciele małoletniego objawy przemocy fizycznej, opisuje je w karcie zdrowia ucznia. Dokument ten jest dowodem w sądzie. Oryginał dokumentacji jest udostępniany na wniosek sądu;
3. wpisuje w karcie nazwisko osoby, która przyprowadziła ucznia - w sytuacji, gdy uczeń z obrażeniami został zgłoszony przez innego pracownika szkoły;
4. kontaktuje się z pedagogiem i wychowawcą małoletniego, zgłaszając swoje obserwacje i podejrzenia;
5. może kontaktować się z rodzicami ucznia w przypadku stwierdzenia zaniedbań zdrowotnych i higienicznych. Jeśli rodzice nie są zainteresowani współpracą na rzecz poprawy sytuacji dziecka, sporządza notatkę służbową z opisem stanu ucznia, podjętych działań i reakcji rodziców. Notatkę przekazuje pedagogowi szkolnemu.

Nauczyciele, wolontariusze, praktykanci w sytuacji, gdy podejrzewają, że uczeń jest krzywdzony:

1. kontaktują się z wychowawcą i pedagogiem, przekazując informacje o swoich obserwacjach i podejrzeniach oraz dołączają **Karty zgłoszenia krzywdzenia małoletniego – załącznik nr P2**;
2. prowadzą wnikliwe obserwacje ucznia na zajęciach, przerwach, zajęciach pozalekcyjnych;
3. za upoważnieniem dyrektora biorą udział w posiedzeniach Zespołu Interwencyjnego;
4. udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej w bieżącej pracy z uczniem.

Pracownicy obsługi i administracji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia ucznia:

1. kontaktują się z wychowawcą i pedagogiem, przekazując informacje o swoich obserwacjach i podejrzeniach;
2. w każdej możliwej sytuacji obserwują zachowanie małoletniego i niosą mu pomoc;
3. w sytuacjach zagrożenia małoletniego chronią go przed kontaktem z osobą stosującą przemoc.

Rozdział 5

Organizacja procesu ochrony małoletnich w Szkole Podstawowej nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie i wdrażania „Standardów ochrony małoletnich”

1. Zasady przeglądu i aktualizacji standardów

1. Podział obowiązków i przydział zadań w zakresie wdrażania „Standardów ochrony małoletnich”

Podmiot	Zadanie/obowiązek	Termin
----------------	--------------------------	---------------

Dyrektor szkoły	1. Zatwierdzenie „Standardów ochrony małoletnich”; wdrożenie ich w życie zarządzeniem.	czerwiec 2024
	2. Opublikowanie dokumentu w wersji skróconej na stronie szkoły z zachowaniem zasady dostępności dla osób niepełnosprawnych.	czerwiec 2024
	3. Wyznaczenie koordynatora wdrażania do praktyki szkolnej zasad określonych w dokumencie.	czerwiec 2024
	4. Przydział pedagogowi specjalnemu zadań związanych z postępowaniem w przypadku krzywdzenia małoletnich i przewodniczenia Zespołom Interwencyjnym (Koordynator pomocy udzielanej uczniowi krzywdzonemu).	czerwiec 2024
	5. Powoływanie Zespołów Interwencyjnych do rozpoznania sprawy krzywdzenia małoletniego – oddzielnie dla każdego przypadku.	bezpośrednio po uzyskaniu informacji
	6. Przeprowadzenie szkolenia wstępnego pracownikom szkoły: omówienie treści dokumentu, zasad organizacyjnych wspierania i ochrony małoletnich, standardów obowiązujących w szkole w zakresie ochrony małoletnich, postępowania w sytuacji krzywdzenia.	czerwiec 2024
	7. Podejmowanie interwencji prawnej, podpisywanie pism interwencyjnych w trudnych sytuacjach.	na bieżąco
	8. Określenie obiegu dokumentów związanych z rozpatrywaniem przypadków krzywdzenia małoletnich.	na bieżąco
	9. Zapoznanie pracowników szkoły z Polityką bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.	czerwiec 2024
	10. Upoważnienie członków Zespołów Interwencyjnych do przetwarzania danych osobowych zwykłych i szczególnej kategorii przetwarzania .	w miarę potrzeb
	11. Przedstawienie treści dokumentu Radzie Rodziców .	wrzesień 2024r.
	12. Zapewnianie środków finansowych na doskonalenie pracowników szkoły.	w miarę potrzeb
	13. Dokonywanie raz na dwa lata nowelizacji „Standardów”.	co drugi rok
Pracownicy sekretariatu szkoły	1. Prowadzenie rejestru zgłoszonych spraw dotyczących podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich	na bieżąco
	2. Przekazywanie koordynatorowi d.s. wdrażania „Standardów” zawiadomień, które wpłynęły do sekretariatu	na bieżąco
	3. Archiwizacja dokumentów wytworzonych w procesie rozpatrywania spraw dotyczących krzywdzenia	na bieżąco
Dział Kadr	1. Dostarczenie każdemu pracownikowi nowo zatrudnionemu do zapoznania się następujących dokumentów:	przed nawiązaniem stosunku pracy

	<ul style="list-style-type: none"> • Standardy ochrony małoletnich • Polityka Bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych • Regulamin pracy • Statut szkoły 	
	2. Gromadzenie w dokumentacji pracowniczej zaświadczeń z KRK, Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli, Rejestru Przystępców na Tle Seksualnym, a w przypadku obywateli innych krajów wymaganych zaświadczeń lub oświadczeń.	na bieżąco
Pedagog specjalny - Koordynator pomocy udzielanej uczniowi krzywdzonemu	1. Prowadzenie szkoleń w ramach wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli o zjawisku przemocy, skutkach, symptomach, rozpoznawaniu jej stosowania.	wg harmonogramu szkoleń
	2. Wspieranie wychowawców klas w rozpoznawaniu krzywdzenia małoletniego.	na bieżąco
	3. W czasie indywidualnych konsultacji wyjaśnianie uczniom i rodzicom zasad ochrony małoletnich obowiązujących w szkole.	na bieżąco
	4. Realizowanie programów wychowawczo-profilaktycznych związanych z przemocą.	zgodnie z planem pracy
	5. Prowadzenie i przechowywanie dokumentacji związanej ze wszczętymi procedurami „Niebieskie Karty” .	na bieżąco
Koordynator d.s. wdrażania „Stand ardów”	1. Kontrola jakości dokumentów dostępnych w szkole i bibliotece.	na bieżąco
	2. Wyjaśnianie ewentualnych wątpliwości nauczycielom, rodzicom i uczniom.	na bieżąco
	3. Nadzór nad prawidłowością sporządzania dokumentacji, w tym wypełnianiem Karty A i B.	na bieżąco
Wychowawcy klas	1. Przestrzeganie postanowień „Strategii ochrony małoletnich”.	na bieżąco
	2. Zapoznanie wychowanków z treścią dokumentu.	godzina z wychowawcą
	3. W przypadkach podejrzenia krzywdzenia małoletniego podejmowanie działań określonych w procedurach.	na bieżąco
	4. Zapoznanie rodziców ze „Standardami ochrony małoletnich”.	I zebranie rodziców z wychowawcami wrzesień 2024

2. Zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu szkoły do stosowania standardów oraz sposób dokumentowania tej czynności

- Osobą odpowiedzialną za przygotowanie personelu do stosowania standardów jest dyrektor szkoły.
- Przygotowanie personelu polega na pogłębianiu wiedzy i umiejętności rozpoznawania krzywdzenia, objawów, identyfikacji ryzyka krzywdzenia i podejmowania zgodnie z prawem właściwych działań, a także wiedzy z zakresu odpowiedzialności prawnej w przypadku zaniechania postępowania.
- Zakres szkoleń ustala się na podstawie wyników diagnozy potrzeb pracowników w tym zakresie, którą przeprowadza się w terminie do 15 września każdego roku szkolnego.

- W szkole organizuje się wewnętrzne doskonalenie. Za jego organizację i przebieg odpowiada wicedyrektor Zofia Kowalczyk i pedagog specjalny Agnieszka Dziadosz.

3. Osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzeniu małoletnich

Osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o podejrzeniu krzywdzenia lub zdarzeniach krzywdzenia małoletnich w Szkole Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Konopnickiej w Strzyżowie:

1. Pedagog specjalny Agnieszka Dziadosz
Z pedagogiem można kontaktować się poprzez e-dziennik.
2. Pedagog szkolny Elżbieta Hart – Bożek
Z pedagogiem można kontaktować się poprzez e-dziennik.
3. Psycholog szkolny Aleksandra Bogacz
Z psychologiem można kontaktować się poprzez e-dziennik.
4. Wicedyrektor Zofia Kowalczyk
Z wicedyrektorem można kontaktować się poprzez e-dziennik.
5. Wicedyrektor Wiesław Łuszczki
Z wicedyrektorem można kontaktować się poprzez e-dziennik.

W przypadkach zagrożenia życia lub zdrowia małoletniego należy zostawić zawiadomienie o przemocy pierwszemu napotkanemu pracownikowi szkoły.

4. Dokumentowanie zdarzeń podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich i archiwizowanie wytworzonej dokumentacji

Dla każdego zdarzenia zakładana jest imiennateczka z nazwiskiem małoletniego. Teczkę zakłada i prowadzi pedagog specjalny. Do czasu zakończenia sprawy teczka pozostaje w gabinecie dyrektora i jest należycie chroniona przed dostępem osób nieuprawnionych.

W teczce umieszcza się:

1. Zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia lub zgłoszenie krzywdzenia – *załącznik nr P2*;
2. Protokół rozmowy ze zgłaszającym, o ile jest możliwe jego sporządzenie;
3. Kwestionariusz oceny ryzyka występowania przemocy – *załącznik nr P4*;
4. Protokoły i notatki z rozmów z małoletnim i osobą jemu najbliższą lub “niekrzywdzącym” rodzicem/opiekunem - *załącznik nr P1*;
5. Protokół z posiedzenia Zespołu Interwencyjnego, powołanego przez dyrektora;
6. Kopię *Niebieskiej Karty A* w przypadku, gdy zostanie wszczęta procedura „Niebieskie Karty” – *załącznik nr P7*;
7. Kopię *Niebieskiej Karty B*, w przypadku, gdy została wszczęta procedura „Niebieskie Karty” – *załącznik nr P8*;
8. Protokoły z rozmów z osobą krzywdzącą – o ile takie będą przeprowadzane;
9. Korespondencję pomiędzy np. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Sądem Rodzinnym, Ośrodkiem Pomocy Społecznej i innymi instytucjami;
10. Plan wspierania ucznia krzywdzonego;
11. Karty monitorowania zachowań krzywdzonego, opinie wychowawcy i nauczycieli uczących;
12. Ocena efektywności wsparcia;
13. Wykaz telefonów, adresów instytucji świadczących wsparcie ofiarom przemocy.

5. Zasady ustalania planu wsparcia małoletniemu po ujawnieniu krzywdzenia

Plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu jego krzywdzenia (Załącznik nr 3 do „Standardów ochrony małoletnich”) opracowuje Zespół Interwencyjny - zespół nauczycieli i specjalistów zatrudnionych w szkole powołany przez dyrektora. W jego skład mogą wchodzić: wychowawca, pedagog specjalny, pedagog, psycholog.

A. Przeprowadzenie diagnozy sytuacji małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia:

- a) charakterystyka doznanej krzywdy (rodzaj doznanej krzywdy, okoliczności, stopień naruszenia prawa, stopień zagrożenia bezpieczeństwa małoletniego (w obszarze zdrowia, życia, rozwoju);
- b) analiza dostępnej dokumentacji (wyniki obserwacji i rozmów z uczniem) dokonane przez np. rodziców, nauczycieli, innych pracowników – psychologa, pedagoga;
- c) określenie czynników ryzyka doznanej krzywdy oraz czynników wsparcia małoletniego – ustalenie indywidualnych potrzeb w obszarze życia, zdrowia psychicznego, funkcjonowania emocjonalno- społecznego oraz w obszarze prawnym i socjalnym.

B. Zdefiniowanie celu oferowanego wsparcia, np.:

- a) udzielanie systematycznej pomocy, np. psychologiczno-pedagogicznej, terapeutycznej, prawnej;
- b) zapewnienie specjalistycznego wsparcia uczniowi/jego rodzinie;
- c) wdrożenie działań mających przywrócić równowagę emocjonalną małoletniemu/jego rodzinie;
- d) wspieranie rodziców/opiekunów ucznia w rozwiązywaniu problemów wychowawczych;
- e) zapewnienie bezpieczeństwa (np. socjalnego, psychicznego, prawnego);
- f) wzmacnianie poczucia własnej wartości małoletniego;
- g) kształcenie umiejętności radzenia sobie z brakiem akceptacji społecznej, izolowaniem, dyskredytowaniem, z trudnymi sytuacjami w środowisku rodzinnym i społecznym, np. szkolnym.

C. Identyfikacja zasobów wewnętrznych szkoły oraz źródeł zewnętrznych wsparcia małoletniego, który doznał krzywdzenia, np.:

- a) zasoby wewnętrzne szkoły: dyrektor, zespół wychowawczy, zespół interwencyjny, specjaliści zatrudnieni w szkole (pedagog, psycholog, pedagog specjalny); pielęgniarka szkolna; rodzice/opiekunowie dziecka;
- b) źródła zewnętrzne wsparcia ucznia krzywdzonego, np. sąd rodzinny, kurator sądowy, policja, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, placówki doskonalenia nauczycieli, służba zdrowia, MOPS; organizacje pozarządowe działające na rzecz ochrony dzieci przed krzywdzeniem.

D. Ustalenie zakresu współdziałania szkoły z podmiotami zewnętrznymi na rzecz wsparcia małoletniego

E. Ustalenie harmonogramu działań w ramach wsparcia udzielanego małoletniemu

F. Ustalenie zakresu, wymiaru godzin, okresu wsparcia:

- a) zakres wsparcia wynika ze zdiagnozowanych w różnych obszarach indywidualnych potrzeb rozwojowych, edukacyjnych oraz psychofizycznych krzywdzonego małoletniego;
- b) wymiar godzin i okres, w jakim będzie udzielane wsparcie zależy od doświadczanych przez ucznia skutków krzywdy oraz zaobserwowanych efektów wsparcia w okresie ich monitorowania.

G. Ustalenie form i metod wsparcia małoletniego

Formy pracy:

- indywidualna – konsultacje indywidualne; praca indywidualna z małoletnim, w zależności od rodzaju krzywdy – pomoc prawna, medyczna, socjalna, indywidualne zajęcia terapeutyczne;
- zespołowa: warsztaty rozwojowe, lekcje wychowawcze, zajęcia grupowe.

Metody wsparcia krzywdzonego dziecka: bezpośrednia rozmowa prowadzona przez wychowawcę/pedagoga/ psychologa, zajęcia socjoterapeutyczne; zajęcia psychologiczno-pedagogiczne, warsztaty rozwojowe, bezpośrednia pomoc prawna, socjalna udzielana małoletniemu i jego rodzinie; pomoc medyczna; analiza dokumentacji związanej z sytuacją małoletniego; obserwacja ucznia.

H. Ocena efektywności udzielanego wsparcia:

- Zasady i sposób monitorowania efektów wsparcia, np. 2 razy w roku szkolnym (wyniki obserwacji prowadzonej przez nauczycieli i specjalistów, rodziców/opiekunów dziecka, w czasie lekcji i oferowanych form wsparcia; wyniki rozmów z uczniem; efekty wsparcia udzielanego małoletniemu przez podmioty zewnętrzne; analiza dostępnej dokumentacji;
- Ocena efektów wsparcia: ocena adekwatności udzielonego wsparcia do zdiagnozowanych potrzeb małoletniego, który doznał krzywdy.

6. Udostępnianie „standardów ochrony małoletnich”

W szkole opracowane zostały dwie wersje dokumentu „Standardów ochrony małoletnich”:

- wersja pełna, inaczej kompletna, przeznaczona dla pracowników szkoły oraz rodziców uczniów;
- wersja skrócona – przeznaczona dla małoletnich.

Wersja pełna jest dostępna w pokoju nauczycielskim, bibliotece, sekretariacie szkoły, w gabinecie pedagoga, na stronie www szkoły. Wgląd w wersję pełną mają: wszyscy pracownicy szkoły, rodzice, zewnętrzne podmioty uprawnione do kontroli.

Wersja skrócona jest ogólnie dostępna ze względu na jej opublikowanie na stronie www.

Wersję skróconą umieszcza się na tablicy ogłoszeń oraz w bibliotece szkolnej .

7. Zasady przeglądu i aktualizacji dokumentu „Standardy ochrony małoletnich”

1. Dyrekcja szkoły dokonuje oceny stopnia znajomości i poprawności stosowania „Standardów ochrony małoletnich” na bieżąco, w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego.

2. W przypadku zmian prawa wymagających ich wdrożenia w dokumencie nowelizacje są wprowadzane na tych samych zasadach, które obowiązywały przy wdrożeniu dokumentu do obrotu prawnego w szkole.

3. W celu oceny funkcjonalności i przydatności dokumentu w szkole prowadzone są ewaluacje typu:

- in-term (w trakcie posługiwania się i stosowania opracowania),
- ex-post (po upływie dwóch lat od daty wdrożenia).

Ewaluację przeprowadza powołany przez dyrektora zespół ewaluacyjny z użyciem technik:

- analizy dokumentu,
- wywiadu z rodzicami i nauczycielami,
- sondażu z użyciem ankiety anonimowej,
- dyskusji grupowej w zespołach nauczycielskich.

Raport z ewaluacji wraz z wnioskami i rekomendacjami zespołu ewaluacyjnego przedstawiany jest Radzie Pedagogicznej oraz Radzie Rodziców.

Załączniki do dokumentu „Standardy ochrony małoletnich”:

1. Ankieta - monitoring efektywności „Standardów ochrony małoletnich” - załącznik nr 1
2. Rejestr zdarzeń podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich - załącznik nr 2
3. Plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia - załącznik nr 3

Załącznik nr 1
do „Standardów ochrony małoletnich”
Szkoły Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi

**ANKIETA - MONITORING EFEKTYWNOŚCI „STANDARDÓW OCHRONY
MAŁOLETNIICH”**

	TA K	NIE
Czy znasz „Standardy ochrony małoletnich” obowiązujące w placówce, w której pracujesz?		
Czy znasz treść dokumentu „Standardy ochrony małoletnich przed krzywdzeniem”?		
Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia małoletnich?		
Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia małoletnich?		
Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w wewnętrznych procedurach ochrony małoletnich przed krzywdzeniem przez innego pracownika?		
Jeśli tak – jakie zasady zostały naruszone? (odpowiedź opisowa)		
Czy podjąłeś/aś jakieś działania: jeśli tak – jakie, jeśli nie – dlaczego? (odpowiedź opisowa)		
Czy masz jakieś uwagi/ poprawki/ sugestie dotyczące „Standardów ochrony małoletnich przed krzywdzeniem”? (odpowiedź opisowa)		

**REJESTR ZDARZEŃ PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB KRZYWDZENIA
MAŁOLETNICH**

Lp.	Imię i nazwisko małego, klasa	Data i miejsce interwencji, osoba interweniująca	Rodzaj krzywdzenia, osoba krzywdząca lub podejrzana o krzywdzenie małego	Zastosowane procedury i formy pomocy małowiemu	Powiadomione osoby, instytucje, organy zewnętrzne	Uwagi	Podpis dyrektora
1.							
2.							
3.							
4.							

PLAN WSPARCIA MAŁOLETNIEGO PO UJAWNIENIU KRZYWDZENIA

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie organizacji i świadczenia pomocy psychologiczno-pedagogicznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1798 - § 2 ust. 2)

PLAN WSPARCIA	
Przyczyna opracowania Planu wsparcia	
Data sporządzenia Planu wsparcia	
Imię i nazwisko małoletniego	
Imiona i nazwiska członków zespołu sporządzającego Plan wsparcia	
Diagnoza sytuacji małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia <i>np. charakterystyka doznanej krzywdy, analiza dostępnej dokumentacji, określenie czynników ryzyka doznanej krzywdy oraz czynników wsparcia małoletniego.</i>	
Cel wsparcia małoletniego <i>np. zapewnienie specjalistycznego wsparcia dziecku/jego rodzinie, udzielanie systematycznej lub okresowej pomocy, np. psychologiczno-pedagogicznej, terapeutycznej, prawnej, wzmacnianie poczucia własnej wartości dziecka, wspieranie rodziców/opiekunów prawnych dziecka w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, wdrożenie działań mających przywrócić równowagę emocjonalną dziecku/jego rodzinie.</i>	
Zakres wsparcia udzielanego przez szkołę i współpracy z podmiotami zewnętrznymi <i>np. pracownicy zgodnie z zakresem swoich obowiązków i uprawnień działają na rzecz wsparcia dziecka, współpracując, współpracując z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka.</i>	

Zakres, wymiar godzin, okres wsparcia udzielonego dziecku
<i>Ważne! Zakres wsparcia wynika z indywidualnych potrzeb dziecka (rozwojowych, edukacyjnych oraz psychofizycznych), wymiar godzin i okres wsparcia uzależniony jest od doświadczanych przez dziecko skutków krzywdy.</i>
Formy wsparcia krzywdzonego dziecka
<i>np. konsultacje indywidualne; praca indywidualna z dzieckiem, pomoc prawna, indywidualne zajęcia terapeutyczne, warsztaty rozwojowe, lekcje wychowawcze, zajęcia grupowe.</i>
Metody wsparcia krzywdzonego dziecka
<i>np. bezpośrednia rozmowa z dzieckiem prowadzona przez wychowawcę, pedagoga, psychologa lub innego nauczyciela, warsztaty rozwojowe, zajęcia socjoterapeutyczne; zajęcia psychologiczno-pedagogiczne, pomoc medyczna, pomoc prawna, socjalna dziecku i jego rodzinie; analiza dokumentacji związanej z sytuacją dziecka; obserwacja dziecka.</i>

Podpisy członków Zespołu Interwencyjnego sporządzającego Plan wsparcia:

.....
.....
.....
.....
.....

Ocena funkcjonowania Planu wsparcia
--

Data sporządzenia oceny:.....

Podpisy członków Zespołu Interwencyjnego sporządzającego ocenę funkcjonowania Planu wsparcia:

.....

.....

.....

.....

.....